

Vlaams
Parlement

vergadering **C14**
zittingsjaar 2019-2020

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Binnenlands Bestuur, Gelijke Kansen en
Inburgering

van 22 oktober 2019

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Brecht Warnez aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de gevolgen van de arresten van het Grondwettelijk Hof van 10 oktober 2019 tot vernietiging van de bepalingen tot schrapping van de mogelijkheid voor burgers om onder bepaalde voorwaarden in rechte op te treden namens de gemeente of de provincie – 90 (2019-2020)	4
VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over interbestuurlijke samenwerking – 107 (2019-2020)	7
VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de extra steun voor lokale besturen in het regeerakkoord – 115 (2019-2020)	
VRAAG OM UITLEG van Steven Vandeput aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de gedeeltelijke overname van de responsabiliseringsbijdragen van Vlaamse steden en gemeenten – 133 (2019-2020)	
VRAAG OM UITLEG van Guy D'haeseleer aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, en aan Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed, over het Denderfonds – 138 (2019-2020)	
VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over het Denderfonds – 139 (2019-2020)	13
VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de ambities van de Vlaamse Regering inzake toegankelijkheid – 108 (2019-2020)	29
VRAAG OM UITLEG van Sam Van Rooy aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de integratieproblemen van de Turkse allochtonen in Vlaanderen – 176 (2019-2020)	33 33
VRAAG OM UITLEG van Hannelore Goeman aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de implementatie van het nieuwe Vlaamse inburgeringsbeleid – 193 (2019-2020)	41

VRAAG OM UITLEG van Jeremie Vaneckhout aan Bart Somers,
viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van
Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over
de afvloeiing van ambtenaren bij de Vlaamse overheid
– 171 (2019-2020)

50

**VRAAG OM UITLEG van Brecht Warnez aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de gevolgen van de arresten van het Grondwettelijk Hof van 10 oktober 2019 tot vernietiging van de bepalingen tot schrapping van de mogelijkheid voor burgers om onder bepaalde voorwaarden in rechte op te treden namens de gemeente of de provincie
– 90 (2019-2020)**

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Minister, zoals u weet, bevatte het voormalige Gemeentedecreet een bepaling, artikel 194, om als burger in rechte op te treden namens de gemeente. Het Provinciedecreet kende een gelijkaardige bepaling. De bepalingen vonden hun oorsprong in 1836, al een tijdje geleden dus, in artikel 150 van de Gemeentewet.

Bij decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur en bij decreet van 6 juli 2018, dat het Provinciedecreet wijzigde, werd die mogelijkheid geschrapt. In de toelichting werd verwezen naar de sterk gewijzigde maatschappelijke context. De gemeenteraden uit 1836 zijn niet de gemeenteraden zoals we die vandaag kennen en die representatief samengesteld zijn. Er wordt ook verwezen naar de rechtsbescherming die de burger nu heeft dankzij tal van juridische instrumenten. 1836 is meer dan honderd jaar voor de oprichting van de Raad van State. Er zijn nu zeker en vast meer administratieve beroepsmogelijkheden en inspraakmogelijkheden.

In de arresten van 10 oktober 2019 vernietigde het Grondwettelijk Hof evenwel die bepalingen. Het Grondwettelijk Hof zei dat door de opheffing van het vorderingsrecht namens de gemeente of de provincie door een burger de decreetgever het beschermingsniveau dat geboden werd in aanzienlijke mate verminderde zonder dat daarvoor redenen zijn die verband houden met het algemeen belang. Ik heb de toelichting gelezen. De Groenfractie heeft hiervoor een amendement ingediend, omdat ze dat belangrijk vond in het kader van het milieu. Ik ben zelf ook lokaal bestuurder en ken een aantal besturen die wat in hun maag zitten met die bepaling. Ze wordt namelijk ook wel eens misbruikt. De goede huisvader/burger wendt toch wel wat andere juridische mogelijkheden aan. Ik vraag me af of we hier geen oplossingen voor kunnen vinden.

Minister, welke conclusie trekt u uit deze arresten? Welke initiatieven zult u nemen naar aanleiding van deze vernietiging? Welke mogelijke aanpassingen aan de regelgeving ziet u? Hebt u de administratie daartoe al de opdracht gegeven?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mijnheer Warnez, hartelijk dank voor de heel interessante vraag. U hebt ernaar verwezen: het substitutierecht is iets dat teruggaat tot de eerste Gemeentewet die ons land kende, in 1836, toen de Belgische staat nog pril was, collega Van Miert. Toen werd in de Gemeentewet een artikel ingeschreven dat het substitutierecht regelde. Dat gebeurde inderdaad vanuit de filosofie dat gemeentebesturen zich op een andere manier verhouden dan burgers. Men dacht: misschien gaan sommige gemeentebesturen niet durven optreden tegen bepaalde machtige personen. Daarom gaf men de mogelijkheid aan elke burger om in de plaats te treden van lokale besturen.

Tijdens de 20ste eeuw leidde dat een relatief sluimerend bestaan. Het raakte echter geactiveerd door een kentering, veroorzaakt door de wet van 12 januari 1993

betreffende het vorderingsrecht inzake het beschermen van het leefmilieu. Er werd toen een vorderingsrecht ingesteld, waardoor lokale besturen konden optreden tegen overtredingen op het vlak van leefmilieu. Eigenlijk is dat nieuwe instrument, dat aan lokale besturen gegeven werd, in combinatie met het substitutierecht een instrument geworden van burgers, organisaties, verenigingen om zelf te kunnen ageren. Dat heeft een zekere groei gekend, volgens sommigen zelfs een wildgroei. Dat laat ik in het midden. Men heeft dan geprobeerd om, met het decreet van 29 juni 2012, dat substitutierecht in te dammen of te beperken tot initiatieven die schade of ernstige dreiging tot schade voor het leefmilieu inhielden.

Het Grondwettelijk Hof heeft daar een uitspraak over gedaan. Men heeft daartegen geprocedeerd. Op 23 januari 2014 heeft het Grondwettelijk Hof die bepaling vernietigd. Men vroeg zich waarom je dit zou toelaten voor het ene, maar niet voor het andere. Dat is het, wat kort samengevat, en ook niet in juridische termen.

Wat is er daarna gebeurd? Er kwam op 22 december 2017 een nieuw decreet dat betrekking had op het lokale bestuur en op 6 juli 2018 kwam er een decreet dat betrekking had op het provinciale bestuur, waarin men dit substitutierecht opnieuw heeft afgeschaft. In de argumentatie stelde men dat de burger sindsdien veel meer en andere instrumenten heeft om, in tegenstelling tot het historische gegeven van 1836, te ageren. Je kunt in kortgeding procederen, je kunt bij de Raad van State schorsingen en vernietigingen vragen. Milieuverenigingen hebben nu een erkend belang om op te treden. Er zijn dus instrumenten genoeg. Daarom heeft het Vlaams Parlement in al haar wijsheid geoordeeld dat men in beide decreten dat substitutierecht mocht schrappen.

Er werd opnieuw een procedure bij het Grondwettelijk Hof opgestart. De uitspraak was op 10 oktober 2019, dus heel recent. Het Grondwettelijk Hof zegt dat er geen duidelijk argument van algemeen belang is om de vermindering van het bestaande beschermingsniveau te rechtvaardigen of om het substitutierecht te schrappen. Door de vernietiging worden de artikelen 194 van het Gemeentedecreet en 187 van het Provinciedecreet opnieuw geactiveerd. Burgers kunnen dus opnieuw gebruikmaken van dit substitutierecht om hun juridische belangen te verdedigen.

Mijn administratie heeft nagevraagd of er argumenten of wegen zijn om op een juiste basis dit substitutierecht opnieuw in te nemen. Mijn administratie vindt die argumenten niet. Mijn positie is dan ook om te berusten in dit vonnis van het Grondwettelijk Hof. U weet dat ik veel belang hecht aan de rechtsstaat. Die heeft hier zijn werk gedaan. Het Grondwettelijk Hof heeft een duidelijke uitspraak gedaan. Het Vlaams Parlement, en niet de Vlaamse Regering, is het hoogste wetgevende orgaan. Als de parlementsleden dit belangrijk vinden en van oordeel zijn dat er toch goede argumenten zijn die kunnen rechtvaardigen waarom dit substitutierecht zou moeten geschrapt worden, dan is het gelukkig de vrijheid van ieder parlements lid om ter zake een decreetgevend initiatief te nemen en andere argumenten goed te onderbouwen. Vanuit mijn perspectief en mijn bevoegdheid zien wij die argumenten niet. Mijn administratie en ik hebben de neiging om te berusten en te aanvaarden dat het substitutierecht een onderdeel blijft van onze positieve rechtsorde. Ik hoop dat ik daarmee een antwoord heb gegeven op uw vraag.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Ik denk dat we wat de historiek betreft ongeveer op dezelfde lijn zitten. Ik denk dat er voor de volledige schrapping van het substitutierecht geen alternatief meer bestaat, maar dat er wel nog andere alternatieven mogelijk zijn. Ik wil u vragen om die toch door de administratie te laten onderzoeken. We hebben bijvoorbeeld het gegeven dat er bij een schepen of burgemeester sprake kan zijn van belangenvermenging. We zouden dit gegeven

dan toch kunnen toevoegen aan het nieuwe artikel dat hopelijk in het decreet Lokaal Bestuur in plaats van in het Gemeentedecreet komt. In dit artikel zegt men dat als de burger in rechte optreedt namens de gemeente of provincie, dat hij daar dan geen enkel persoonlijk belang bij mag hebben. Daardoor zet je toch een bepaalde rem op het substitutierecht. Een andere mogelijkheid, die men in Frankrijk of Luxemburg kent, is dat er een soort goedkeuringstoezicht is. Vandaag hebben we al een soort goedkeuringstoezicht op het substitutierecht in de zes randgemeenten en Voeren. Is dit misschien ook algemeen mogelijk voor het volledige Vlaamse Gewest?

Een nog moeilijkere piste is dat we het substitutierecht toch volledig afschaffen en dit misschien koppelen aan het openstellen van de Milieustakingswet op het federale niveau. Maar dat is een gecompliceerdere oplossing. Er zijn zeker alternatieven. Ik denk dat het toch zinvol zou zijn indien uw administratie die even zou onderzoeken.

De voorzitter: De heer Vaneeckhout heeft het woord.

Jeremie Vaneeckhout (Groen): Ik heb hier redelijk nieuw. De heer Warnez heeft al verwezen naar de voorgangers in mijn partij en dat we tijdens de opmaak van het decreet al een aantal vragen hadden en ook hebben voorgesteld om hier niet mee akkoord te gaan. We waren het inhoudelijk niet eens met deze schrapping. We zijn dan ook blij dat we dit op dit moment bevestigd zien door het Grondwettelijk Hof. Dat bevestigt wat al altijd ons vermoeden was.

Ik denk dat het een goede zaak is – luidens ervaringen in mijn eigen gemeente – dat het af en toe gebruikt wordt, misschien een beetje oneigenlijk. Er zijn ook heel veel situaties waarbij de noodzaak zich wel voordoet dat mensen een beroep kunnen doen op dit instrument. We zijn dus blij met deze zaak. We vinden het ook slim dat de minister zich baseert op de adviezen van zijn administratie, die zeggen dat in dezen het behoud van de situatie 'as is' op dit moment de beste zaak is.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mijnheer Warnez, ik wil u nogmaals bedanken voor uw vraag, maar er moet mij toch iets van het hart. Ik vind het fantastisch dat u als parlementslid goed opzoekingswerk doet en probeert om alternatieven te zoeken om uw stelling te onderbouwen. Ik vind dat heel gezond, maar er zijn drie essentiële taken voor een parlementslid: het controleren van de regering, het goedkeuren van de begroting en rekeningen en het decreetgevend werk. We mogen toch niet in een wat rare situatie terechtkomen waarbij het parlement aan de minister vraagt om decreetgevend werk te doen, daar waar de minister het parlement uitnodigt om ter zake met sluitende alternatieven te komen. Jullie zijn de decreetgevers. Als u een piste hebt die sluitend is en onderbouwd kan worden, dan moet dat door middel van een voorstel van decreet worden ingediend. Dan doet u wat een goed parlementslid moet doen. En u bent ongetwijfeld een goed parlementslid, want anders stelde u niet zulke intelligente vragen.

Ik heb nog een bijkomende opmerking. Dat is geen verwijt, maar een uitnodiging naar u om het werk voort te zetten dat u wenst te doen en om uw punt proberen te maken door het juridisch verder te onderbouwen. U verwijst naar de faciliteiten-gemeenten en het persoonlijk belang. Het substitutierecht zegt net dat het belang van de gemeente aangetoond moet kunnen worden. De gemeente vult haar eigen belang niet op een voldoende of juiste manier in en daarom treed ik in de plaats van het lokale bestuur of het provinciebestuur om in zijn plaats te ageren. Het is dus nog iets complexer.

Wij hebben een bevraging gedaan bij juristen die wij daarin vertrouwen en waar de administratie altijd mee samenwerkt. Deze juristen zijn heel duidelijk en zeggen

dat ze geen weg zien. Ik denk dan ook dat mijn rol in dezen is uitgespeeld en ik geef het parlement alle kansen om daarin creatief nieuwe pistes te bewandelen en het werk te doen dat ik van een parlement mag verwachten.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Volgens mij bestaan er alternatieven, vandaar de verwijzingen ernaar.

Ik ben ook heel erg tevreden dat de heer Vaneeckhout aangeeft dat er toch oneigenlijk gebruik is van dit instrument en dat we misschien moeten kijken of we dat oneigenlijk gebruik niet kunnen beperken, zonder het kind met het badwater weg te gooien.

Minister, ik aanvaard uw uitnodiging om daarmee aan de slag te gaan.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Bart Somers, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over interbestuurlijke samenwerking – 107 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (sp.a): Voorzitter, minister, dames en heren, op het vlak van interbestuurlijke samenwerking neemt Vlaanderen relatief weinig initiatief, tenzij ten opzichte van de gemeentebesturen. Dat is een goede zaak.

Er staat daarover niet echt iets in het regeerakkoord. Hebt u de intentie om de interbestuurlijke samenwerking een stuk verder te zien? Tegenwoordig zijn er heel wat intergemeentelijke samenwerkingen. Er zijn ook de intercommunales en de provincies, waarvan wij blij zijn dat ze niet zijn afgeschaft. Het zou goed zijn mocht er voor hen een rol weggelegd worden om zo goed mogelijk met de besturen te overleggen. In plaats dat ze overlappend en voor de burger onduidelijk werken, zou het goed zijn dat er een aantal lijnen afgebakend worden, zoals dat bijvoorbeeld in Nederland gebeurt.

Minister, bent u bereid om op dat vlak een initiatief te nemen? Bent u bereid om de provincies in dat interbestuurlijk overleg structureel te betrekken? Buiten de inleiding en de pagina waar het echt over de provincies gaat, worden ze immers nergens meer vermeld. Het zou niet goed zijn als daar in de komende legislatuur onduidelijkheid over bestaat. Denkt u eraan om een initiatief op het vlak van interbestuurlijk overleg te nemen?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Dank u wel, mijnheer Vandenhove.

Als titelvoerend burgemeester van een stad waarvan ik achttien jaar lang de eer heb gehad burgemeester te zijn, heb ik natuurlijk een heel sterk engagement ten opzichte van lokale besturen. Ik geloof heel sterk dat lokale besturen in de toekomst belangrijker gaan worden. Wie het Vlaamse regeerakkoord heel aandachtig leest, zal zien – en ik ga het misschien een beetje provocerend zeggen – dat we met dit regeerakkoord een soort van interne staatshervorming doorvoeren in Vlaanderen, waarbij we heel veel financiële middelen, taken, opdrachten en bevoegdheden, maar ook vertrouwen geven aan lokale besturen.

Ik geef een paar voorbeelden. Op het vlak van Welzijn stellen we de gemeente centraal, werken we met gezinscoaches en kantelen we de centra algemeen welzijnswerk (CAW's) in die lokale besturen in. Op het vlak van het handhavingsbeleid geven we een heel grote centrale rol aan lokale besturen. Op het vlak van verkeersveiligheid willen we een accelerator creëren door snelheidsovertredingen in de zones 30 en 50 via gemeentelijke administratieve sancties (GAS) te laten aanpakken, om zo een mobiliserend effect te creëren binnen de lokale besturen. Ik denk ook aan wat we op het vlak van openbaar vervoer met de vervoersregio's doen, en ik kan zo nog wel een tijdje doorgaan. U ziet dat wij doorheen dat hele regeerakkoord de lokale autonomie van onze lokale besturen op heel veel vlakken eigenlijk heel consequent en heel substantieel willen versterken. Dat komt boven op de middelen waar we het in een aantal andere vragen deze vergadering nog over zullen hebben.

Er is nog een tweede element. We geloven sterk dat er nood is aan schaalvergroting, en dat op twee vlakken. Enerzijds moedigen we fusieoperaties verder aan. Het Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB) heeft de visie om op termijn naar een landschap van 150 gemeentebesturen te gaan. Dat is heel ambitieus, maar ik geloof wel dat we naar een opschaling moeten gaan. We gaan dat op vrijwillige basis doen, met grote stimulansen en prikkels. Ik geloof ook sterk in regiovorming, waar ook een heel grote passage over te vinden is in het regeerakkoord. We vragen ons af of we het lappendeken van die intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, die historisch gegroeid zijn en allemaal een eigen logica hebben, niet wat meer kunnen laten samenvallen, structureren en sterker uitbouwen, zodat die regiovorming in Vlaanderen een krachtiger instrument wordt en die interbestuurlijke samenwerking mogelijk wordt.

Er zijn heel wat mogelijkheden om dat te doen, en ik geloof daar ook heel sterk in. Ik denk ook dat we binnen de commissie Decentralisering verder moeten werken en moeten blijven kijken waar we taken kunnen doorschuiven, zaken eenvoudiger kunnen maken en nog meer kunnen responsabiliseren, om dat lokale niveau echt centraal te plaatsen in onze Vlaamse staatskundige structuur.

Wat uw vraag over de provincies betreft, weet u dat de provincies behouden blijven zoals ze vandaag zijn. We hebben daar lang over gediscussieerd – daar moeten we niet flauw over doen. De provincies hebben in een memorandum van 9 november 2018 gepleit voor bestuurlijke rust en stabiliteit en dat is exact wat wij de volgende vijf jaar gaan doen. We gaan geen nieuwe bevoegdheden doorschuiven naar de provincies, maar we gaan ze evenmin ontmantelen of bevoegdheden afnemen. We gaan die bestuurlijke rust garanderen en we gaan op een constructieve en correcte manier met de provincies samenwerken, zowel met de gouverneurs en de deputaties als met de provincieraden, om hun rol te ondersteunen. Het zal aan een volgende Vlaamse Regering zijn om te kijken hoe dit verder evolueert.

Mijnheer Vandenhove, u verwijst ook naar Nederland. In Nederland vindt er een heel interessante oefening plaats die, naar Nederlandse gewoonte, heel gestructureerd en planmatig verloopt, maar Vlaanderen en België kun je niet zomaar aan Nederland spiegelen.

Eerst en vooral is België een federaal land. Ik neem het voorbeeld van Mobiliteit. Als wij morgen een 'powwow' zouden organiseren met alle bestuurslagen over hoe we de mobiliteit zouden structureren, denk ik dat we veel zouden praten, maar weinig doorbraken zouden realiseren. Ik ben nogal pragmatisch en tegelijkertijd voluntaristisch ingesteld: ik wil graag resultaten op het terrein. Dat heb ik geleerd uit mijn lokale ervaringen; soms moet je wel praten, maar je moet ook af en toe doen. Als we alleen maar grote gremia op poten proberen te zetten, waarop we met alle overheden van dit land praten om zaken te realiseren, denk ik niet dat we heel ver gaan komen.

Er is nog een tweede belangrijk verschil, en dat is de figuur van de burgemeester. Die heeft in Nederland een ander karakter dan bij ons. Vergeef me de onjuistheid of slordigheid, maar in Nederland is de burgemeester toch meer een minigouverneur of lokale gouverneur, terwijl hij bij ons toch meer de politieke leider van een meerderheid is. Hij is, om het toch wat provocerend te zeggen, meer de lokale minister-president.

De voorzitter: Dat is niet provocerend.

Minister Bart Somers: Ik weet dat ik u, voorzitter, daar heel gelukkig mee maak. Maar in Nederland is de burgemeester toch meer de minigouverneur, of de lokale gouverneur. In Nederland heb je toch een heel andere werkrelatie tussen beide.

Ik denk dat de transversale relatie die men in Nederland nastreeft, waarbij men alle beleidsniveaus transversaal bij elkaar brengt rond een tiental topics waar men dan de volgende vijf jaar aan zal werken, in ons land praktisch gezien niet werkt door onze constitutionele realiteit. Ik denk dat elke minister voor zich de volgende jaren binnen de verschillende beleidsdomeinen moet kijken wat hij binnen dat domein kan realiseren en hoe hij daar die interbestuurlijke samenwerking kan vormgeven.

Ik zie het als minister van Binnenlands Bestuur ook een beetje als mijn taak om daarin de aanjager, de motor, de stimulator te zijn, gesteund door een regeerakkoord dat hiervoor heel veel mogelijkheden openlaat. Mijn partners daarin zullen op de eerste plaats de lokale besturen en burgemeesters zijn. Ik zie in deze zaal een aantal bekwame burgemeesters, met wie ik zal proberen een goede verstandhouding op te bouwen. We kunnen Nederland niet gewoon kopiëren. Ook zij die grote orangistische gevoelens koesteren, zullen de realiteit onder ogen moeten zien dat er wel een wezenlijk verschil tussen Nederland en Vlaanderen is, en dat we hun voorbeeld niet één op één kunnen kopiëren. We kunnen er ons alleszins wel door laten inspireren, mijnheer Vandenhove.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (sp.a): U kunt me van veel dingen beschuldigen, minister, maar niet dat ik orangistische sympathieën zou hebben. Daarvoor kent u me te lang.

Ik heb een paar opmerkingen: honderdvijftig gemeenten zou ideaal zijn, maar ik hoor u ook zeggen dat dit een droomscenario van de administratie is. Ik weet ook welk droomscenario van de administratie er voor de provincies klaarligt. Ik heb in u het volste vertrouwen als u zegt dat het de politiek is die moet beslissen, dat deze regering moet beslissen, en niet de administratie.

U hebt het woord rust bij de provincies heel sterk benadrukt. Ik denk in alle eerlijkheid dat er bij de provincies een aantal mensen zijn die niet zo veel willen rusten en dat die zeker en vast proactief willen meewerken aan zo'n samenwerkings-scenario.

De vergelijking met Nederland gaat inderdaad niet op, maar we hebben het ook over een aantal Scandinavische landen waar men effectief probeert samen te werken. Ik denk dat het veel beter zou zijn om effectief en concreet samen te werken, in plaats van aan de structuur te sleutelen. In grote lijnen ben ik wel blij met uw antwoord. Het is uiteindelijk aan ons allemaal, zowel aan diegenen die in de gemeenten als aan diegenen die in de provincies actief zijn geweest of nog actief zijn, om ervoor te zorgen dat iedereen daar aan zijn trekken komt.

De voorzitter: De heer Van Miert heeft het woord.

Paul Van Miert (N-VA): Als burgemeester van een gemeente die heel dicht bij de Nederlandse grens ligt, heb ik misschien iets meer oranjegevoel dan de vraagsteller.

Minister, ik ben tevreden met uw antwoord, maar ik heb nog een aantal opmerkingen.

Iedereen kent het standpunt van mijn fractie als het over de provincies gaat. We moeten daar niet flauw over doen. Die zaken zijn vastgelegd en doorgevoerd in de interne staatshervorming tijdens de vorige legislatuur. Er wordt met deze coalitie nu rust geboden en aangehouden. Een coalitie is nu eenmaal altijd een samenwerking.

Wat me wel heel erg interesseert, minister, is de regiovorming. Zeker in mijn regio zitten we met het gegeven van de stadsregio. Dat gegeven kennen we al een tijd. We werken op een heel aantal domeinen als Mobiliteit en Wonen heel intensief samen met vier gemeenten. Net zoals u mijn goede collega, de heer Warnez, net hebt gevraagd om parlementaire initiatieven te nemen om zaken te kunnen verwezenlijken, zou ik ook heel graag met u, als ervaren burgemeester van een centrumstad, willen meewerken aan de fusies. Dat zijn misschien niet direct de naakte fusies, want die zijn niet altijd evident om door te voeren, zeker niet als het over meer dan twee gemeenten gaat. De bedragen die de Vlaamse Regering daartegenover stelt, zijn heel mooi. Het is een unieke kans voor kleinere gemeenten om nu die stap te zetten en te genieten van de gelden die daarmee verworven kunnen worden.

Minister, ik dank u voor uw antwoord en kijk hoe we in de volgende maanden en jaren de grendels naar fusies kunnen opheffen. Binnen de stadsregio, zoals wij werken in de Kempen, halen we betere resultaten door samenwerking.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Ook ik ben tevreden met het antwoord van de minister en we steunen hem zeker in het versterken van de interbestuurlijke samenwerking. Ik wil vanuit West-Vlaanderen het belang van de provincies die zeer goed werken, benadrukken. We gaan daar dan ook ten volle voor.

Vooral samenwerken zal centraal staan, maar ik vind het belangrijk dat er gelijkheid is tussen de Vlaamse overheid, de provincies en de gemeenten, hoe klein of hoe groot ze ook zijn. Ziet u een vorm van een formeel interbestuurlijk overlegorgaan of iets dergelijks dat wordt opgericht om de gesprekken te faciliteren? Of ziet u het eerder op informele basis?

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Minister, ik zal u misschien een beetje verrassen, maar ik ben zeer blij met de klemtonen op de lokale besturen in het regeerakkoord. Tot voor drie maanden was ik schepen in een kleine West-Vlaamse gemeente, namelijk Anzegem. Minister, het getuigt van uw ervaring dat u uw liefde voor het lokale bestuur nogmaals uit. Daarover zijn we het absoluut eens.

We maken een ietwat andere inschatting over de financiële middelen die daartegenover staan. Gemeenten die niet met een A beginnen en Antwerpen heten, hebben soms wat nadelen in het akkoord.

We geloven zeer sterk in regionale samenwerking. Stads- en streekgewesten zijn voor ons het tussenbeleidsdomein van de toekomst, eerder dan de provincies. De passage daarover in het regeerakkoord is heel sterk, maar er wordt wel heel weinig focus gelegd op de democratische kant ervan. Draagvlak, lokaal maatwerk maar

ook democratische werking van de tussenniveaus zijn van heel groot belang. Hoe kijkt u daar naar? Ik zie nogal een grote klemtoon op de rol die u tot enige tijd geleden bekleedde, namelijk die van de burgemeesters, maar er zijn toch ook veel andere actoren.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Ik dank de sprekers voor de positieve tussenkomsten en de bijkomende vragen.

Mijnheer Vandenhove, we zien begin november de Vereniging van de Vlaamse Provincies, als dat een geruststelling kan zijn en een bewijs van een fundamenteel constructieve houding die mij – in alle bescheidenheid – kenmerkt. Het is de bedoeling om een eerste goed overleg te hebben en te kijken hoe we de samenwerking vorm kunnen geven. Iedereen kent de mening van mijn partij over het provinciale niveau, maar als er in een regeerakkoord wordt beslist om de provincies te respecteren en in hun rol te laten, dan is het mijn plicht en mijn taak om met hen op een goede manier samen te werken. Ik zal dat ook op een enthousiasme manier doen. Dat is de logica zelf, en ik zal dat dan ook doen binnen de geest die ze zelf naar voren hebben geschoven. Er is vraag naar stabiliteit. Ze hebben de voorbije jaren een heel proces achter de rug van hervormen, het afstoten van bepaalde taken en het zich herpositioneren. Ik kan begrijpen dat dat bestuurlijk landschap stabiliteit wenst, en we zullen dat ook geven.

De heer Van Miert, die trouwens burgemeester is van een wondermooie stad, woont in een regio waarin de regiowerking al historisch sterk ontwikkeld is en op een goede manier functioneert. Hij stelde een vraag over de regiovorming die ook mij na aan het hart ligt. Daar is de voorbije jaren al heel veel over gepraat. Voormalig minister-president Bourgeois heeft daarover heel interessante studies laten maken om de stratificatie helemaal in beeld te brengen. Er zijn verschillende modellen bekeken. We botsen toch op heel veel moeilijkheden. U mag het mij niet kwalijk nemen dat ik nog even de burgemeestersrol opneem. We zitten in een brandweerzone en dan een beetje later in een politiezone. We zitten ook in een vervoersregio, in een welzijnszone, in een intercommunale enzovoort. Dat is altijd met andere mensen en je probeert dat praktisch te organiseren. In onze regio komt eerst de brandweerzone bijeen. Dan moeten er drie mensen buiten gaan en komen er twee binnen en gaat het over de vervoersregio. Dat verloopt niet optimaal. Dat op een, twee, drie veranderen, is ook niet eenvoudig, want er zitten ook nog federale structuren tussen. We moeten op dat vlak wel vooruitgang boeken.

En wat ik daar vooral belangrijk in vind – dat wil ik ook eens tegen de collega's zeggen – is dat de regio voor mij een instrument is om de tegenstelling die in Vlaanderen bestaat en groeit, die trouwens niet uniek is voor Vlaanderen en ons land, de tegenstelling tussen de stad enerzijds en de meer landelijke gebieden anderzijds, te overstijgen. Dus zult u mij niet snel horen praten over stadsregio's, ondanks het feit dat ik een burgemeester ben van een trotse stad. Ik vind regiovorming belangrijk omdat ik vind dat er daar een ontmoeting moet zijn tussen de belangen van het landelijke Vlaanderen en het stedelijke Vlaanderen. Daar moet een samenwerking beoogd worden. Dat is een belangrijk iets. Ik geloof heel sterk in het belang van stedelijkheid. Daar moet u mij niet van overtuigen, dat zult u wel weten. Maar we moeten proberen een bondgenootschap tot stand te brengen binnen die regio's tussen het meer landelijke Vlaanderen en het stedelijke Vlaanderen. Die tegenstelling is op termijn nefast en gaat ons blokkeren. We moeten die kunnen overstijgen. Volgens mij biedt de regiovorming mogelijkheden om dat op een verstandige manier te doen.

De heer Warnez heeft mij gevraagd hoe ik dat zal doen. Zal ik met die lokale besturen samenwerken als partners? Ik wil absoluut als partners samenwerken.

Het is niet voor niets dat mijn kabinetschef de vorige directeur was van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten. Ik denk dat we daar zonder de intense samenwerking met het lokale niveau niet in zullen slagen.

Zal dat gebeuren door nog eens een formele structuur op poten te zetten? Ik ben niet zo'n grote believer van nog meer structuren, omdat die vaak leiden tot een soort bureaucratisering. Ik wil wel een intense samenwerking en ik overweeg – maar dat is prematuur, ik wil dat eerst aftoetsen – om een soort klankbordgroep te creëren met een aantal burgemeesters en mensen van het lokale niveau. Niet alleen met burgemeesters, maar burgemeesters zijn daarin toch wel belangrijke personen omdat zij de rol hebben om meerderheid en oppositie te overstijgen, ze zijn meer dan alleen maar de leider van een oppositie, ze zijn de burgervader of burgermoeder van iedereen in hun gemeente. Dat is een zware taak, ik kan u dat zeggen.

Jeremie Vaneckhout (Groen): En daarnet zei u hetzelfde over de minister-president.

Minister Bart Somers: Voor de minister-president geldt iets gelijkaardigs. U mag dat niet onderschatten. Hij heeft ook een soort functie die de tegenstelling tussen meerderheid en oppositie moet overschrijden, ook hij moet een verbindende figuur zijn.

De voorzitter: Ik ga hier toch moeten aandringen op orde.

Minister Bart Somers: Hij daagt mij uit.

Alle gekheid op een stokje: ik wil een klankbordgroep creëren met een aantal mensen die het lokale terrein goed kennen en waarmee we kunnen samenwerken om eens echt goed na te denken over waar we geraken met die regiovorming. Die vind je bij alle partijen. Ik denk dat we daar een aantal mensen moeten kunnen samenbrengen, om te proberen om boven de klassieke partijpolitieke tegenstellingen heen daarvoor een draagvlak te zoeken, omdat dat iets duurzaam is dat we op termijn moeten doen.

Ten slotte vraagt u naar het democratisch gehalte van die regio's. Ik denk dat dat belangrijk is. Mijn ervaring is dat die regiovorming staat en valt met de mate waarin burgemeesters daar de locomotief van zijn. Ik heb op te veel plaatsen, ook met eigen ogen, gezien dat men soms in intercommunales schepenen zet, of mensen die net geen mandaat hebben gekregen, terwijl uiteindelijk de beslissingen toch genomen en gedragen moeten worden door het schepencollege. En de persoon die daar de natuurlijke positie heeft om dat te doen, is de burgemeester. Dus als je regiovorming wil laten lukken, moeten de burgemeesters aan boord zijn, meer nog, moeten ze in de cockpit zitten.

De voorzitter: Hier ligt een uitdaging voor een heel breed debat, maar ik hou me strikt aan het reglement, dus krijgt de heer Vandenhove nu het slotwoord.

Ludwig Vandenhove (sp.a): Het antwoord volstaat voor mij.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de extra steun voor lokale besturen in het regeerakkoord – 115 (2019-2020)

VRAAG OM UITLEG van Steven Vandeput aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de gedeeltelijke overname van de responsabiliseringsbijdragen van Vlaamse steden en gemeenten – 133 (2019-2020)

VRAAG OM UITLEG van Guy D'haeseleer aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, en aan Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed, over het Denderfonds – 138 (2019-2020)

VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over het Denderfonds – 139 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): We hebben het daarnet al gehad over uw grote liefde voor de lokale besturen. Die liefde zal ongetwijfeld wederzijds worden, als ze dat al niet is, want zoals u ongetwijfeld goed weet, draait deze regering de geldkraan open voor onze lokale besturen. Niet alleen houdt men vast aan de groei van het Gemeentefonds met 3,5 procent per jaar, het regeerakkoord voorziet ook in extra middelen voor de pensioenlasten en voor de financiering van de open ruimte. Ook is er 4 miljoen euro voorzien voor de gemeenten Denderleeuw, Geraardsbergen, Ninove en Zottegem. Het zijn belangrijke engagementen die de steden en gemeenten meer ademruimte zullen geven en hen in staat stellen om hun investeringsritme op peil te houden of hun belastingdruk laag te houden. In het ideale geval is het zelfs beide. In ieder geval zijn zeker de burgemeesters blij dat ze deze bijkomende financiële ademruimte krijgen. We zitten nu voor onze steden en gemeenten in een cruciale periode. Ze moeten allemaal flink aan hun meerjarenplan 2020-2025 werken, die tijdens een van de volgende weken naar de gemeenteraad moet gaan. Natuurlijk zijn die extra middelen dan zeer welkom.

Minister, kunt u een overzicht geven van welke extra engagementen de lokale besturen juist mogen verwachten van de Vlaamse Regering? Zullen de lokale besturen al rekening kunnen houden met deze engagementen bij de opmaak van hun meerjarenplan 2020-2025?

Kunt u op korte termijn aan de steden en gemeenten een gedetailleerd overzicht geven van welke bedragen ze mogen inschrijven door deze extra engagementen van de Vlaamse Regering? Zullen er ten slotte voorwaarden gekoppeld worden aan deze extra middelen? Dat is in het verleden wel al gebeurd door bijvoorbeeld te vragen om investeringen op peil te houden of de belastingen niet te verhogen. Zal de Vlaamse overheid daar dus enige voorwaarden aan koppelen?

De voorzitter: De heer Vandeput heeft het woord.

Steven Vandeput (N-VA): Deze Vlaamse Regering geeft meer autonomie aan de lokale besturen, en dat is een goede zaak. Mijn vraag gaat specifiek over het deels overnemen van de responsabiliseringsbijdrage bij de gemeenten die daardoor getroffen werden. De gemeenten die destijds bewust hebben gekozen om over te stappen naar een moderner personeelsbeleid, werden door wetswijzigingen achteraf geconfronteerd met een factuur die als een molensteen rond hun nek hangt of hing, en die maakte elke bijkomende investering nagenoeg onmogelijk.

In die zin is de beslissing van de Vlaamse Regering om de helft van die responsabiliseringsbijdrage over te nemen een ongelooflijk goede beslissing. Het zijn vooral de centrumsteden die met deze last geconfronteerd werden. De gemeenten kunnen de vrijgekomen middelen nu aanwenden om de lokale motor van de vooruitgang in onze maatschappij te vormen. Ik denk dat deze beslissing zeer belangrijk is.

Ik had twee vragen, al worden vragen soms ingehaald door de realiteit. Ik heb begrepen dat het Agentschap Binnenlands Bestuur op 15 of 16 oktober een lijst met de bedragen naar de betreffende gemeenten heeft rondgestuurd.

De voorzitter: Het is 16 oktober.

Steven Vandeput (N-VA): Kunnen de gemeenten die bedragen aldus opnemen in het meerjarenplan dat ze nu aan het opstellen zijn?

Ik herinner me dat in de nota van de heer De Wever, toen hij informateur was, vermeld stond dat de Vlaamse Regering bij de Federale Regering zou aandringen om de andere helft van de responsabiliseringsbijdrage te financieren, of dat de Federale Regering een wetgevend initiatief zou nemen om dat leed een beetje te verzachten. Die bepaling staat niet meer in het regeerakkoord.

Ik kan ook begrijpen dat het regeerakkoord zich toespitst op bevoegdheden die in eigen handen zijn. Minister, kunt u het engagement aangaan om er in uw functie als minister van Binnenlands Bestuur en als voogdijminister van de lokale overheden, in elk geval op het federale niveau voor te pleiten om daarin tussen te komen?

De voorzitter: De heer D'haeseleer heeft het woord.

Guy D'haeseleer (Vlaams Belang): Voorzitter, viceminister-president, in het Vlaams regeerakkoord is vanaf 2020 een bijkomende financiering opgenomen voor Ninove, Denderleeuw, Geraardsbergen en Zottegem, via het zogenaamde Denderfonds.

Reeds kort na het aantreden van de nieuwe Vlaamse Regering werden de lokale afdelingen door minister Diependaele voorzien van allerlei cijfers. Men vond het echter blijkbaar nog steeds niet nodig om de Vlaamse volksvertegenwoordigers, tenminste zij die behoren tot de bescheiden Vlaams Belangfractie, deze informatie te geven.

Er is ondertussen ook heel wat ongenoegen merkbaar op het terrein, vooral met betrekking tot de selectie van deze gemeenten. Het is hoogdringend tijd dat men de handboeken Aardrijkskunde aanpast, want het is merkwaardig dat Zottegem, naast Ninove, Geraardsbergen en Denderleeuw, nu blijkbaar ook al tot de Dendervallei behoort. Maar goed, ik besef dat het feit dat de heer Diependaele in Zottegem woont daar niet vreemd aan is en dat hij in de beste 'eigen volk eerst'-traditie zijn eigen gemeente goed heeft bediend.

Het viel dus te verwachten dat diverse gemeenten absoluut niet tevreden zijn met de selectie. Haaltert – met een zeer goede collega van de heer Diependaele –, dat grenst aan zowel Denderleeuw als aan Ninove en dus veel meer te lijden heeft

onder de zeer kwalijke gevolgen van de grootstedelijke problematiek vanuit Brussel, is niet te spreken over de gang van zaken. De burgemeester vindt het ronduit oneerlijk en plant blijkbaar politieke acties. Ik weet niet of u haar al op bezoek heeft gekregen, maar dat zit er ongetwijfeld aan te komen. Ook Liedekerke roert zich omdat het uit de boot valt, zowel wat het Randfonds als het Denderfonds betreft. Zo zijn er nog wel een aantal gemeenten meer.

Minister, op basis van welke criteria werden de voornoemde steden geselecteerd? Wat is de concrete verdeling van de middelen over de verschillende steden? Zouden de parlementsleden van het Vlaams Belang de bewuste tabellen nu ook eindelijk in hun bezit kunnen krijgen? Wanneer zullen de gelden effectief ter beschikking worden gesteld? Wordt het bedrag in één keer gestort of wordt dat bedrag gespreid over de volledige legislatuur? Zullen er voorwaarden worden verbonden aan de besteding van de middelen? Wat is de reactie van de minister op de aankondiging van de burgemeester van Haaltert en van andere gemeenten die plannen om een initiatief te nemen zodat zij alsnog zouden kunnen profiteren van de middelen van het Denderfonds? Zijn daar nog wijzigingen mogelijk?

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, mijn vraag gaat ook concreet over het Denderfonds. Mevrouw Segers stelde een vraag om uitleg aan minister Weyts over de afstemming tussen het Denderfonds en het Randfonds. Ik bleef wat op mijn honger zitten, en vooral de vragen over het Denderfonds bleven onbeantwoord. Het Denderfonds valt onder uw bevoegdheid, terwijl het Randfonds onder de bevoegdheid van minister Weyts valt. Het lijkt nochtans aangewezen dat er afstemming zou zijn, maar dat is een andere zaak.

Ik heb over het Denderfonds ook enkele vragen. Eerst en vooral kreeg ook ik graag verduidelijking over de gemeentes die door het Denderfonds zullen worden ondersteund. De heren Ongena en D'haeseleer gaan ervan uit dat het over vier gemeentes gaat: Ninove, Geraardsbergen, Denderleeuw en Zottegem. Volgens de laatste gegevens van het Agentschap Binnenlands Bestuur zou het enkel over Denderleeuw, Geraardsbergen en Zottegem gaan. Kunt u dat bevestigen? Is dat een vergissing in de communicatie van ABB? Of ligt het aan mij – wat natuurlijk ook altijd kan?

Vanwaar de keuze voor die vier of drie gemeentes? Vooral Zottegem doet de wenkbrauwen fronsen. Zottegem ligt in de Vlaamse Ardennen en verschilt socio-economisch en demografisch toch wel van de andere drie. Gemeentes zoals Erpe-Mere of Haaltert grijpen dan weer naast het Denderfonds. Liedekerke, Roosdaal of Ternat vallen noch onder het Randfonds noch onder het Denderfonds om geografische redenen, maar er zijn socio-economisch en demografisch sterkere argumenten voor extra ondersteuning. Aalst is een centrumstad, maar krijgt zeker ook te maken met snelle demografische veranderingen en bijkomende grootstedelijke uitdagingen. Op basis van welke criteria werden gemeenten dus ondergebracht onder het Denderfonds?

Ten derde lezen we in het regeerakkoord dat de uitdagingen van de problematiek van de uitdijende effecten van het grootstedelijk gebied inderdaad niet min zijn en dat het fonds de kosten van stedelijke fenomenen als migratie, armoede, werkloosheid en anderstaligheid van migranten moet compenseren. Dat zegt de Vlaamse Regering zelf. Dat lijkt me bijzonder ambitieus met de 4 miljoen euro die jaarlijks is voorzien voor deze vier gemeenten – laat ons daarvan uitgaan. Vandaar stel ik mij de vraag hoe de middelen zullen worden ingezet. Krijgen de gemeenten volledige autonomie over de besteding van de middelen of zullen de middelen gekleurd zijn?

Stelt de Vlaamse Regering prioriteiten voorop? Ik verwijs hier graag naar het opiniestuk van professor Stijn Oosterlynck in De Standaard van 11 oktober 2019.

Hij vergelijkt de huidige situatie met de situatie in 1995, toen een gelijkaardig ongenoegen tot uiting kwam in de verkiezingsuitslag. Er werd toen een Sociaal Impulsfonds (SIF) opgericht "om via gerichte investeringen de leef- en omgevingskwaliteit en de sociale cohesie te verhogen. Er werd geïnvesteerd in spijbelcoördinatoren, wijkgerichte dienstverlening, sociale opleidings- en tewerkstellingsinitiatieven, interculturele initiatieven, woonoplossingen voor thuislozen enzovoort. Daarbij was een cruciale rol weggelegd voor sociale organisaties" – het middenveld in andere woorden –, want "de overheid geloofde dat het middenveld nodig was om opnieuw sociale samenhang te creëren in achterstandswijken." Denkt u met het Denderfonds nu ook in die richting of zijn er andere prioriteiten?

De voorzitter: Dank u wel, collega Meuleman. Dat is een hele boterham.

In uw vraagstelling hebt u ook verwezen naar een vraag om uitleg van Katia Segers aan Vlaams minister Ben Weyts over het Randfonds. Mevrouw Segers, we gaan hier nu eerst naar het antwoord van minister Somers luisteren en dan geef ik u de kans om ook te repliceren.

Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Eerst en vooral wil ik alle collega's bedanken voor de interesse in het lokale bestuursniveau. Ik deel die interesse en ik ben er dan ook heel trots op dat ik minister mag zijn in een regering die de grootste financiële ondersteuning voor lokale besturen organiseert sinds Vlaanderen op eigen benen staat. Er gaat in totaal, wanneer de maatregelen op kruissnelheid zijn, 417 miljoen euro extra naar de lokale besturen tegen 2025. Het gaat soms trapsgewijs, zoals ik straks zal verduidelijken, maar in totaal gaat het om 417 miljoen euro die boven op de 3,5 procent jaarlijkse toename van het Gemeentefonds komt. Dat is een ongeziene inspanning. Ik kan ervan getuigen: ik heb het nooit eerder meegemaakt dat een Vlaamse Regering zo'n grote inspanning doet.

Die inspanning is belangrijk – de collega's die lokaal actief zijn, zullen dat bevestigen –, omdat de lokale financiën ook sterk onder druk staan, onder meer door de stijgende kosten van de pensioenfactuur, van de brandweerfactuur en van enkele andere zware uitgaven. Bovendien is die inspanning belangrijk, omdat wij een investeringsregering zijn. De Vlaamse overheid gaat de volgende vijf jaar in totaal 1,65 miljard euro meer investeren. Wij hopen en rekenen erop dat deze transfer de lokale besturen blijvend in staat zal stellen om te investeren, weliswaar op een kleinere schaal, maar dichter bij de burger en veel gericht dan de Vlaamse Regering zelf zou kunnen. Zij investeren in het weefsel van onze lokale gemeenschap.

In totaal gaat het om vier geldstromen richting lokale besturen. Wat zijn die vier stromen nu? Eerst en vooral zijn er de inspanningen op het vlak van de responsabiliseringsbijdragen. Vlaanderen neemt de helft van de factuur voor die bijdragen over van gemeenten, OCMW's, autonome gemeentebedrijven, havenbedrijven, hulpverlenings- en politiezones, ziekenhuizen en welzijnsorganisaties. Op kruissnelheid gaat het om 282 miljoen euro.

Waarom doen we dat? We doen dat omdat de lokale besturen het enige niveau vertegenwoordigen dat volledig moet instaan voor de financiering van de pensioenen van statutaire personeelsleden.

Ik wil onmiddellijk anticiperen op mogelijke kritiek als men zegt dat dit onrechtvaardig is. Sommige gemeenten of steden krijgen veel geld, andere krijgen minder geld via die compensatie van de responsabiliseringsbijdrage. De realiteit is net andersom.

U weet dat er een historische animositeit tussen Mechelen en Antwerpen heerst, en niet alleen als het over voetbal gaat. Antwerpen krijgt heel veel van die responsabiliseringsbijdragen, maar ik zeg u in alle duidelijkheid dat Antwerpen nog altijd het

meeste aan facturen voor pensioenen betaalt. Antwerpen krijgt de helft van de Vlaamse Regering, maar moet die andere helft nog altijd zelf betalen. Dus als Antwerpen in totaal 104 miljoen euro krijgt, dan moet het uit eigen middelen nog altijd 104 miljoen euro betalen. Dat is een grote som. Ik denk dat deze maatregel die de factuur mildert, zeer goed is. Waarom? Omdat de goede leerling eigenlijk een sanctie kreeg.

Sinds ik in 1999 in het Vlaams Parlement zit, heb ik altijd gehoord dat we de gemeenten moesten aansporen om af te stappen van statutair personeel en dat ze voor contractueel personeel en een modern personeelsbeleid moesten kiezen. De steden en gemeenten die dat hebben gedaan, betalen vandaag de hoogste responsabiliseringsbijdragefactuur. De goede leerlingen werden dus op een gegeven moment gestraft. We begrijpen waarom: de pensioenfacturen gaan razendsnel omhoog. Dat weet de heer Vandeput nog door zijn federale carrière. Men zoekt naar middelen om die pensioenen te financieren, maar die facturen komen nu bij de lokale besturen terecht. Zij worden daarmee geconfronteerd en de goede leerlingen van de klas worden gestraft. Het gaat hier over 282 miljoen euro. Dat is de eerste financieringslijn.

De tweede financieringslijn is de lijn die we open ruimte noemen. We vinden open ruimte belangrijk en we weten dat gemeenten met veel open ruimte ook veel kosten hebben. Dat zijn vaak uitgestrekte landelijke gemeenten, die ook op het vlak van infrastructuur voor grote uitdagingen staan. We proberen hen tegelijkertijd aan te moedigen om die open ruimte open te houden. Het gaat over een bedrag van 128 miljoen euro op kruissnelheid.

Wie krijgt dat? Het criterium dat we gebruiken, hebben we niet uitgevonden, het zit vandaag al in het Gemeentefonds als een van de criteria die voor de verdeling van de middelen tussen de gemeenten zorgt. We hanteren dat criterium om die middelen te alloceren, om ze toe te wijzen. Welke gemeenten mogen daar geen beroep op doen? De dertien centrumsteden, en sommige zijn daar zelfs droevig over. De regionale steden zijn geplafonneerd op 6 procent. Alle andere gemeenten zijn geplafonneerd op 13 procent.

De derde financieringslijn of -stroom hebben we in 2017 tot stand gebracht, mevrouw Meuleman. Deze middelen zijn bedoeld voor die gemeenten of kleinere steden die geconfronteerd worden met de grootstedelijke of hoofdstedelijke problematiek. Sinds 2017 worden jaarlijks facultatieve subsidies toegekend aan Vilvoorde, Halle en Dilbeek, als een substantiële ondersteuning aan die verstedelijkte kernen. De afspraak was dat ze die ondersteuning zouden krijgen tot het einde van de vorige legislatuur.

Die gemeenten worden geconfronteerd met de gekende grootstedelijke problemen. Ze moeten beantwoorden aan vier criteria die we in 2017 hebben bepaald. De gemeenten hebben ten eerste een bevolkingsdichtheid van meer dan vijfhonderd inwoners per vierkante kilometer. Ze zijn dus verstedelijkt. Ze hebben ten tweede het hoogste migratiesaldo van personen met een niet-EU-nationaliteit van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, en ze moeten hierbij tot het hoogste kwartiel van alle Vlaamse steden en gemeenten behoren. Als je in de rangschikking van alle steden en gemeenten bij de hoogste vier staat – dus zij met het hoogste percentage instromers met een niet-EU nationaliteit –, dan is dat het tweede cumulatieve criterium. Het derde criterium is dat ze tot de 25 procent behoren van gemeenten met het hoogste aantal leefloners. Ten vierde moeten zij in de totaliteit van hun bevolking bij het kwartiel horen van gemeenten met het hoogste aantal niet-EU inwoners. Als ze tegelijkertijd aan die vier criteria voldoen, dan kunnen ze een beroep doen op dat fonds. In dat fonds zit ook de stad Ninove. Ook Ninove is onderhevig aan de grootstedelijke problematiek.

De financiering van de drie vorige gemeenten, namelijk Vilvoorde, Dilbeek en Halle, liep maar tot 2019. Wel, we gaan die doortrekken. We breiden het budget uit tot

4,5 miljoen euro, waardoor – evenredig verdeeld naar het aantal inwoners – de drie gemeenten die er tot nu toe een beroep op konden doen, stabiel blijven in hun ontvangsten. Ook Ninove kan een deel van die ontvangsten krijgen.

Ten slotte is er een vierde nieuw financieringskanaal, dat te maken heeft met gemeenten die niet erkend zijn als centrumstad – we weten dat centrumsteden een extra financieringsstroom krijgen – en die ook geen regionale stad zijn. In totaal zijn er – denk ik – 23 regionale steden. Regionale steden krijgen ook een voorafname uit het Gemeentefonds. Gemeenten die daar niet toe behoren, maar meer dan 20.000 inwoners hebben en een mobiliteitsknooppunt zijn voor openbaar vervoer – lees: met minstens 2700 opstappende treinreizigers per werkdag – , krijgen een extra financiering. Als u vraagt waar ik dat criterium vandaan haal en of ik dat verzonnen heb, dan antwoord ik dat dit vandaag een criterium is dat al wordt gebruikt in de financiering van het Gemeentefonds. Dat criterium staat dus al in het Gemeentefonds, onmiddellijk te alloceren. Gemeenten die geen regiostad zijn, geen centrumstad zijn, minstens 20.000 inwoners hebben en 2700 opstappende reizigers, krijgen dus een extra financiering.

Waarom doen we dat, mevrouw Meuleman? We denken groen en duurzaam en we verdichten. We hebben er alle belang bij dat gemeenten die zo'n openbaar-vervoersknooppunt hebben, goed functioneren en een aantrekkingspool worden om er te wonen en te werken. Voor die gemeenten is er ook een fonds, namelijk het fonds voor gemeenten met een centrumfunctie en die tegelijkertijd een mobiliteitsknooppunt zijn. Onder dat criterium vallen er drie gemeenten, namelijk Geraardsbergen, Zottegem en Denderleeuw.

U vraagt mij naar het Denderfonds, maar er is geen Denderfonds. In het regeerakkoord is er geen sprake van een Denderfonds. Er is sprake van vier verschillende subsidiestromen die we boven op de bestaande creëren. Respo, open ruimte, grootstedelijke problematiek uitgebreid en doorgetrokken, en kleinstedelijke gemeenten met een belangrijk mobiliteitsknooppunt: dat is wat wij in de komende jaren willen doen.

Dan was er de vraag wanneer de gemeenten geïnformeerd zullen worden en of ze al mogen werken met die middelen, want ze zijn bezig met het opmaken van de meerjarenplanning. Dat is geen gemakkelijke oefening, laat ons daar eerlijk in zijn. Gemeenten willen ook graag niet te somber zijn, want ze willen kunnen investeren. Ze willen ook niet nodeloos besparen op dingen die essentieel zijn, maar ze zullen het toch doen als ze ertoe gedwongen worden. Gemeenten willen het juiste perspectief krijgen.

Mijnheer Vandeput, we hebben allebei een beetje gelijk. Op 15 oktober is de eerste beleidsbrief vertrokken. Op 16 oktober is er een specifieke gekomen. Dat staat ook op de website. Mijnheer D'haeseleer, ik begrijp dat de studiedienst bij het Vlaams Belang nog in opbouw is, maar als u gewoon naar de website Lokaal Bestuur Vlaanderen gaat, dan vindt u van elke gemeente alle informatie. Die site is voor iedereen toegankelijk en u vindt er de exacte cijfers. Ik hoop dat ik uw studiedienst daarmee een dienst heb bewezen.

Het is belangrijk om die uitstekende website toch regelmatig te bekijken, want daar staat heel veel interessante informatie op. Toen ik in de oppositie zat, heb ik daar altijd heel veel gebruik van gemaakt. Als u dat goed doet, kunt u burgemeester worden. Ik deed dat zelf. Ik heb daar geen personeel voor nodig. Als je dat zelf doet, heb je dat beter in de vingers.

Al die bedragen mogen ingeschreven worden in de meerjarenplanning. Je moet wel opletten: het zijn ramingen. De respobijdrage is een raming, die we proberen zo accuraat mogelijk te maken. Het is evident dat het gaat om de helft van wat je

effectief moet betalen en bijdragen. Ook voor de open ruimte is er nog een controle nadien, want die open ruimte kan natuurlijk fluctueren.

Vanaf 2020 krijgen de drie gemeenten die een mobiliteitsknooppunt zijn, met meer dan 20.000 inwoners, 2,5 miljoen euro. Het gaat niet om een opbouwend fonds.

Mevrouw Meuleman, u vroeg me of dit vrije of gekoppelde middelen zijn. Deze regering heeft heel veel vertrouwen in de lokale autonomie. Het is van twee zaken een. Ik heb zelf vaak geprotesteerd, toen ik nog op uw plaats zat, tegen van de keizer-kostermentaliteit van Vlaanderen, de betutteling, het wantrouwen, de gedachte lokale bestuurders bij de hand te moeten houden en in een richting te moeten duwen. In alle eerlijkheid: ik geloof daar niet in. Ik denk dat de democratisch verkozen lokale besturen het best geplaatst zijn om te weten wat ze met die middelen moeten doen. Zij gaan daar de meest juiste keuzes maken.

U verwijst naar het Sociaal Impulsfonds, dat een heel interessant instrument was in de jaren 90. Kijk naar de verkiezingsresultaten nadien: als het bedoeld was om een politieke beweging in deze of gene richting mogelijk te maken, zou het jammerlijk mislukt zijn. Er zijn goede dingen gebeurd met dat Sociaal Impulsfonds, maar ik kan u verhalen vertellen over lokale besturen die op het terrein gedwongen werden in bepaalde carcans die haaks stonden op de reële lokale behoeften. Ik geloof veel meer in maatwerk. Dat maatwerk moet geleverd worden door lokale besturen. Wat wij doen, is dus de lokale besturen vrijlaten. Ze moeten wel rapporteren, dat is evident. Ze moeten rapporteren, zeker over het Grootstedenfonds. Ten tweede moet er een speciale rapportering zijn voor die drie gemeenten met hun mobiliteitspunt. Wij vragen dat ze rapporteren, maar die rapportering past binnen de reguliere jaarrekeningen. Die rapporteringslasten zijn dus heel beperkt. Ik denk dat we daarmee een correcte benadering volgen.

De heer Vandeput vraagt me wat we met die andere helft doen en of ik als minister van Binnenlands Bestuur bereid om naar de federale overheid te kijken. Ik denk dat het belangrijk is dat we op de eerste plaats een federale regering hebben. Het is namelijk heel vrijblijvend om van alles te vragen aan een federale regering van lopende zaken. Dus wil ik bij dezen een oproep doen aan iedereen om binnen zijn partijcanalen aan te dringen op een spoedig doorwerken. Ik ga er ook van uit dat de drie partijen van de meerderheid, maar ik denk ook de oppositiepartijen, vanuit een algemeen belang, wanneer ze de kans krijgen om aan een federale onderhandelingstafel te zitten, daar inderdaad zullen pleiten om ook op dat vlak een aantal dingen te doen.

Mijnheer Vandeput, ik denk dat er naast het 'volfietsen' van die andere helft nog een andere mogelijkheid is, namelijk de volgende. Lokale besturen betalen aan twee verschillende pensioenkas: een pensioenkas voor de statutaire ambtenaren en een pensioenkas voor de contractuele ambtenaren. Wat is het probleem? Een gemeente of stad die heel veel contractuelen heeft aangeworven en nog maar weinig statutairen heeft, heeft eigenlijk een te smalle basis om die grote groep gepensioneerd statuten hun pensioen uit te betalen. Daarom vraagt men van ons een responsabiliseringsbijdrage. Daarom vraagt men: u moet meer betalen, want de bijdragen die u betaalt in 2020 zijn te klein om de gepensioneerd van 2020 te financieren. Natuurlijk, als er nog weinig statuten zijn, zijn er vaak veel contractuelen, maar slechts weinig contractuele gepensioneerd. Eigenlijk zou een oplossing erin kunnen bestaan dat er tussen die twee pensioenkas een solidariteitsmechanisme wordt gemaakt. Want gemeenten die vandaag veel contractuelen en weinig statuten in dienst hebben, en de spiegel daarvan – veel statuten met pensioen en weinig contractuelen met pensioen, betalen eigenlijk te veel aan die contractuele pensioenkas.

Want je betaalt volgend jaar voor de contractuelen die nu met pensioen zijn, je betaalt niet voor de toekomst. Als daarin een solidariteitsmechanisme kan worden

gecreëerd, dan zou al een belangrijk deel van de factuur worden opgevangen. Dat zou een andere piste kunnen zijn, mijnheer Vandeput. Ik suggereer ze alleen. Ik weet dat u tot de hoogste cenakels van uw partij behoort. Misschien kunt u daar die piste ook een keer op tafel leggen. Ik heb ze alleszins ook al met een aantal mensen proberen te delen.

Dat zijn twee manieren waarop de federale overheid misschien een oplossing voor dit probleem kan vinden. De eerste is voor ons de plezantste. De lokale besturen krijgen dan extra geld, maar ik kijk ook naar de financiële situatie van onze federale overheid. De tweede is dan misschien een elegantere manier om hetzelfde doel te bereiken.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Bedankt voor uw omstandige antwoord. Ik denk dat er heel veel duidelijk is geworden. Intussen is de vraag al een beetje door de actualiteit ingehaald. We hebben inderdaad kennis kunnen nemen van de tabellen die op de website van het Agentschap Binnenlands Bestuur staan. Ze zijn zeer duidelijk en geven per gemeente aan hoeveel middelen ze de volgende jaren extra zullen krijgen. Ik nodig mijn collega's uit om die tabellen grondig te bekijken, want als je die bekijkt, dan snijdt de kritiek dat men alleen extra geld aan de grotere steden zou geven, geen hout. Ik heb niet opgeteld hoeveel gemeenten uit een van die vier potten extra geld zullen krijgen, maar ik denk dat bijna heel Vlaanderen iets krijgt. Het zal niet veel schelen.

Het is dus een heel belangrijke impuls die u aan veel lokale besturen zult geven. Ik denk dat het een goede zaak is dat u daar niet te veel verplichtingen aan koppelt. Er werd naar het SIF verwezen. Ik denk dat we ons allemaal van het SIF herinneren dat dat een gedrocht qua administratieve overlast was. Je had op den duur extra volk nodig om alle rapporten te schrijven, en extra volk nodig om al die rapporten te lezen. Voor de rest werd er niets mee gedaan. Ik denk dat het SIF juist aantoonde dat we in die fouten niet moeten vervallen.

Ik heb nog een kleine opmerking over de responsabiliseringsbijdrage. Het is natuurlijk een goede zaak dat u met de Vlaamse Regering dit bedrag met de helft dichtrijs, maar u verwees zelf naar het toch wel perverse effect van het hele systeem. Ik sluit me wel een beetje aan bij de oproep van de heer Vandeput. Het is leuk dat de Vlaamse overheid financieel bijdraagt, maar het zou natuurlijk beter zijn indien u de oorzaak aanpakt. Ik weet dat dit niet uw bevoegdheid is, maar als we ooit een Federale Regering hebben, zou het toch goed zijn dat u als Vlaams minister van Binnenlands Bestuur de nodige stappen zet en dat u bij de federale minister nagaat of we dat systeem als such niet kunnen herbekijken. Na 2025 loopt dit systeem verder door. Wat gaan we dan doen? Moet de nieuwe Vlaamse Regering de helft van de responsabiliseringsbijdrage blijven financieren? Ik denk dat het beter is dat we ten gronde kijken hoe we dit systeem als such kunnen verbeteren.

De voorzitter: De heer Vandeput heeft het woord.

Steven Vandeput (N-VA): Ik bedank u voor uw verduidelijkingen.

Ik onthoud een paar dingen. Ten eerste onderschrijf ik helemaal uw pleidooi om na-ijver tussen gemeenten te voorkomen. De responsabiliseringsbijdrage maakt ook deel uit van een solidariteitssysteem waarbij men voor elkaar betaalt. Dat is nu eenmaal zo. U hebt de cijfers ook aangehaald, en ik zie dat de grote gemeenten en de gemeenten die vroeger de stap naar contractueel personeel hebben gezet, meer responsabiliseringsbijdragen betalen en nu meer aanspraak kunnen maken.

Anderzijds is 52 procent van mijn eigen gemeente, een centrumstad, open ruimte. Van dat fonds krijgen wij dan weer niets, daarvan zijn we uitgesloten. Ik denk dat er dus voor elke Vlaamse gemeente wel goede maatregelen zijn genomen.

De andere mogelijkheid die u aanhaalt, wil ik zeker eens met onze studiedienst bekijken. Feit is dat als we dit probleem duurzaam willen oplossen, we de pensioenen ook duurzaam zullen moeten aanpakken, hoe moeilijk dat ook is. Dat maakt vandaag geen deel uit van de bevoegdheden op het Vlaamse niveau. U gaat ons natuurlijk van ver zien komen als ik u vraag om op het federale niveau tussen te komen, maar dat neem ik er graag met de glimlach bij. Het is in het belang van alle Vlamingen, van alle mensen die gewerkt hebben, nog zullen werken en moeten bijdragen voor pensioenen, dat er maatregelen worden genomen.

Tot slot heb ik nog een suggestie, minister. Het behoud van de groei van het Gemeentefonds en de verschillende kredietlijnen die geopend zijn, hebben een directe impact op het lokale niveau. Als we het lokale niveau willen beschouwen als zijnde het niveau bij uitstek waar investeringen gebeuren die rechtstreeks onze burgers ten goede komen, dan moeten we dat ook duidelijk maken. Voor de burger lijkt dit vandaag heel ver weg. Responsabiliseringsbijdrage ambtenaren: wat is dat allemaal? Het komt er wel op neer dat door de maatregelen van de Vlaamse Regering, de lokale overheden middelen overhouden of meer middelen kunnen besteden aan dat wat de burger onmiddellijk impacteert. De afstand tussen de responsabiliseringsbijdrage enerzijds en het herstellen van het trottoir in de straat anderzijds, is niet zo groot. Voor deze regering ligt daar een enorme opportuniteit op het vlak van communicatie om dit aan de burger duidelijk te maken.

De voorzitter: De heer D'haeseleer heeft het woord.

Guy D'haeseleer (Vlaams Belang): Minister, ik dank u voor uw uitvoerige antwoord. U moet zich vooral geen zorgen maken over onze studiedienst. Nog voor de cijfers werden gepubliceerd op de website Lokaal Bestuur Vlaanderen, werden ze wel al tot in detail bij de lokale gemeentebesturen verspreid. Qua respect ten aanzien van parlementsleden kan dat wel tellen. Als u in de komende jaren op die manier verkiezingen blijft winnen, dan zou het weleens kunnen dat uw studiedienst er even groot zal uitzien als onze studiedienst tot voor mei 2019.

Wat uw selectiecriteria betreft, moet ik u echt proficiat wensen. Uw studiedienst heeft blijkbaar een aantal criteria gevonden waar enkel de gemeenten Denderleeuw, Ninove, Geraardsbergen en uiteraard ook Zottegem toevallig aan voldoen. Ik weet niet wie dat uitgedacht heeft. Ik weet niet of de parameter van 2700 mensen die dagelijks opstappen al dikwijls is gebruikt. Mij lijkt die in elk geval nieuw. De enige reden waarom Zottegem in de centen deelt, is dat de minister van Financiën er woont. Trouwens, hij heeft kort nadien ook de argumentatie naar voren gebracht waarom Zottegem zou kunnen genieten van dat fonds. Hij zei dat dit proactief was, tegen de problemen die komen. Er was van parameters absoluut geen sprake.

Als het natuurlijk een fonds is dat proactief moet werken en moet dienen voor de problemen die komen, dan zou ik voorstellen dat u een fonds opricht dat geldt voor heel Vlaanderen. Als u zo blijft doorgaan met het lakse immigratiebeleid en de massale instroom van grotendeels niet-integreerbare nieuwkomers, dan zullen alle Vlaamse gemeenten op relatief korte termijn te maken krijgen met dezelfde problematieken.

De essentie van de zaak is dat het hier vooral over gemeenten gaat – Zottegem even buiten beschouwing gelaten – met een gemiddelde van 30 procent voor het Vlaams Belang, met een uitschieter in Ninove tot 40 procent. Daar gaat het over. De schrik zit er goed in sinds de gemeenteraadsverkiezingen van 2018. Op alle partijbureaus was het bibberen en beven in de hoop dat het cordon toch niet zou sneuvelen in Ninove. Daar gaat het over. Met die middelen wil de Vlaamse Regering vermijden dat in 2024 in die gemeenten het cordon sanitaire zal sneuvelen.

Ik vrees echter dat geld alleen dat niet zal kunnen verhinderen, want de mensen in de steden die u hebt opgenoemd, willen niet alleen integratie, ze willen vooral

minder immigratie. Zolang de Vlaamse Regering niet tot dat besef komt, zullen het Dender- en andere fondsen absoluut onvoldoende zijn om de stijging van de partij die effectief de vinger op de wonde legt, te verhinderen.

Ik heb nog een bijkomende vraag over Haaltert en Liedekerke, die een aantal initiatieven op stapel hebben staan. Ze stellen terecht dat ze minstens evengoed aan bod zouden mogen komen, zeker als ze zien dat Zottegem in de prijzen deelt. Zijn die gemeenten er dus aan voor de moeite of zijn er nog mogelijkheden om hen ook te laten delen in die extra fondsen die ter beschikking gesteld zullen worden?

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, het is toch ook met enige verbazing dat ik akte neem van het feit dat het Denderfonds plots geen Denderfonds meer is. Dat is zo gecommuniceerd door de Vlaamse Regering. Het is niet de oppositie die dat fonds plots het Denderfonds is gaan noemen. De Vlaamse Regering heeft het zo verkocht, maar het lijkt alsof er achteraf criteria bedacht zijn om te verantwoorden waarom precies deze drie gemeenten ervan zullen kunnen profiteren en andere gemeenten niet.

Er staat een beschrijving van de doelen die het fonds moet dienen. Daar staat migratie, armoede, werkloosheid en anderstaligheid. Er staat nergens iets over die mobiliteitspunten bij. Dat kan eventueel nog een criteria zijn.

Ik vraag me wel iets af. Oudenaarde ligt op diezelfde lijn. Het is geen centrumstad of stedelijke agglomeratie, maar elke dag gebruiken 3703 mensen het station. Ik vraag me dus of u er wel komt met die criteria. Loont het niet de moeite om dat nog eens te checken?

Ik pleit er niet voor om Oudenaarde ook te laten delen in de prijzen, want er zijn grotere noden in steden zoals Vilvoorde, maar evengoed in Haaltert, Liedekerke en aantal andere gemeenten die ik heb opgesomd. Ik blijf het een beetje een arbitraire toekenning van middelen vinden en ik denk dat het toch nodig zal zijn om dat heel objectief te gaan bekijken en ook heel objectief te gaan bekijken waar er noden zijn, om die middelen dan misschien toch wat uit te breiden naar steden en gemeenten die met gelijkaardige moeilijkheden op het vlak van armoede en werkloosheid te maken hebben. Dat is mijn eerste punt.

Mijn tweede punt betreft de toekenning van de middelen en de prioriteiten. Wij zijn ook voor gemeentelijke autonomie. Wij willen geen keizer-koster vanuit de Vlaamse overheid en al zeker geen overdreven planlast, maar het zou niet slecht zijn om toch een aantal prioriteiten naar voren te schuiven. Het is, denk ik, wel legitiem dat een Vlaamse Regering zegt: 'Het middenveld is bijzonder belangrijk. Wij denken dat het middenveld een belangrijk bondgenoot kan zijn', – en ik kan me voorstellen dat u dat ook denkt, minister –, 'en vinden dat we het middenveld niet moeten gaan afbouwen, maar net als partner moeten gaan zien en moeten kijken waar er aan sociale cohesie of onderwijs wordt gewerkt.' Dat hoeft niet gepaard te gaan met planlast of met een belerend vingertje vanuit de Vlaamse overheid, maar wel met het vooropstellen van een aantal prioriteiten. Ik vraag me af of u daar oor naar hebt.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (sp.a): Dank u wel, minister, voor het uitgebreide antwoord.

Het is fijn dat u al deze vragen hebt aangegrepen om in de verf te zetten wat deze Vlaamse Regering allemaal gaat doen. Die 417 miljoen euro voor de gemeenten, dat is niet min. U hebt me wel niet kunnen overtuigen van de systematiek in de criteria die u hebt toegelicht. Sta me toe om dat te zeggen. De coherentie is echt wel zoek.

Vorige week heb ik een vraag ingediend die zowel tot u als tot minister Weyts was gericht, en ik ging ervan uit dat minister Weyts een gecoördineerd antwoord zou geven, maar bij de behandeling van de vraag heeft hij geen antwoord gegeven over het aspect over het Denderfonds – alhoewel, Denderfonds, 'what's in a name?', want blijkbaar bestaat het niet. Het klopt inderdaad dat het de media zijn die er het 'Denderfonds' van gemaakt hebben. Het staat in elk geval niet zo in het regeerakkoord.

Ik wil ook collega Meuleman bedanken om de onbeantwoorde vragen over dat fonds opnieuw in te dienen, deze keer gericht tot u persoonlijk.

Opnieuw is het heel goed dat er extra middelen worden vrijgemaakt om de uitdagingen van de toenemende verstedelijking in de brede rand rond Brussel, tot aan de oostoever van de Dender, aan te pakken. Dat is echt wel nodig. Alleen – en de collega's sluiten zich bij die analyse aan – gebeurt de verdeling van die middelen echt op arbitraire wijze. Uw toelichting bij de criteria is sluitend, zoals u ze naar voren brengt, maar met cijfers kan men alles bewijzen. 'Ils sont faits pour s'en servir.' Ook de verwondering waarom Zottegem op die lijst staat, blijft. Dat is bijzonder bizar. De uitleg was: dat is voor de problemen die zullen komen.

Minister, ik wil u duidelijk maken dat er een aantal gemeenten zijn met precies dezelfde sociodemografische samenstelling die met dezelfde problematieken kampen als Denderleeuw, met name Liedekerke, Ternat, Haaltert en Opwijk. Zij moeten vanaf nu de strijd aangaan met ongelijke wapens. Zij zullen namelijk geen beroep kunnen doen op de middelen van het Denderfonds, noch op de middelen van het Randfonds, terwijl Zottegem die middelen wel krijgt. Ik geef u wat cijfers mee. Liedekerke heeft geen 20.000 inwoners, maar 14.000. Het gemiddelde inkomen behoort tot het laagste in Vlaanderen, namelijk 18.000 euro. 13,4 procent van de inwoners is geboren buiten de EU. Er is wel een grote Congolese bevolking, die Belg is. De werkloosheid bedraagt 6,5 procent en er leven 7,5 procent kinderen in kindarmoede. Dat is hoog. Er is een ongelooflijke dichtheid. Wij zijn zo dicht bebouwd als Brussel: 1242 inwoners per vierkante kilometer. Het station van Liedekerke bedient dagelijks bijna 2000 pendelaars. Tussen Liedekerke en Denderleeuw bevindt zich enkel de Dender, en ook de provinciegrens, maar voor de rest lijken deze gemeenten zeer hard op elkaar. Wij in Liedekerke zullen echter dezelfde strijd moeten aangaan, maar met zeer ongelijke wapens.

U kent de problematiek van de rand rond Brussel. We hebben een ongelooflijke achterstand inzake welzijnsvoorzieningen. We hebben een ongelooflijk capaciteitsprobleem in het onderwijs. Mobiliteit is een bijzonder groot probleem. De uitdagingen, die we met veel plezier zullen moeten aangaan in de streek, zijn heel groot. De streek tussen de negentien officiële randgemeenten en de gemeenten aan de andere kant van de Dender, vormt nu een blinde vlek qua middelen.

Minister, ik wil u en uw collega Weyts oproepen om die selectiecriteria te herbekeken, zodat ook deze gemeenten, die met precies dezelfde problematiek kampen, de strijd kunnen aangaan met dezelfde middelen en dezelfde wapens. Nog beter, minister, ik wil u oproepen om met uw collega's Diependaele en Weyts samen te zitten om te bekijken of het niet beter zou zijn om de hele brede streek rond Brussel te erkennen als centrumregio, iets waarvan zowel uw partij als CD&V voorstander was tijdens de vorige legislatuur.

De voorzitter: De heer Van Miert heeft het woord.

Paul Van Miert (N-VA): Dank u wel voor het heel uitgebreide antwoord, minister. Ik heb nog een aanvullende opmerking bij het hele respogebouwen. U stelt voor om de oefening te maken tussen de werkende statutairen, gepensioneerde statutairen en hun collega's die contractueel aan de steden verbonden te zijn. Dat is iets van langere adem en we zullen daar waarschijnlijk niet onmiddellijk resultaten

van zien. Het woord is hier al wel een paar keer gevallen wat die bijdrage betreft die wij nu ontvangen voor die pensioenen, namelijk duurzaamheid in die oplossing.

Minister, ik moet u de vraag niet stellen, want u hebt waarschijnlijk ook geen glazen bol in verband met de volgende legislatuur. Maar ik wilde het toch nog eens benadrukken, hier te midden van de collega's: als ik naar ons eigen huishouden kijk, dan zie ik dat wij in het jaar '24 met een piek zitten. Voor ons is dit dus een vrij goed systeem. Ik heb echter ook gekeken naar de collega's bij de andere centrum-steden, en die gaan rond '30-'32 pieken in de zwaarte van het aandeel van die statutaire pensioenbijdragen. Ik weet dus niet of u op dat vlak al een tipje van de sluier kunt lichten. Ik wilde toch even benadrukken dat, als we tot een duurzame oplossing willen komen, we dat zeker niet mogen beperken tot deze legislatuur.

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

Koen Van den Heuvel (CD&V): Ik wil ook namens mijn partij en namens mijn fractie zeggen dat we natuurlijk heel blij zijn met de samenvatting die de minister op een heel eloquente manier, zoals we van hem gewoon zijn, heeft gegeven. Hij moet de volgende keer natuurlijk eerst de vragen doorgeven aan de heer Windey, dan kan hij vlot antwoorden.

Ik denk dat de inspanning die deze Vlaamse Regering levert, heel belangrijk is. Daar wordt nu even over gezegd dat dit en dat nog moet worden aangepast, maar ik wil toch de focus leggen op de honderden, en niet tientallen, miljoenen die op kruissnelheid naar die lokale besturen gaan. De lokale besturen krijgen ook een aantal extra taken, maar als een overtuigd 'communalist' vind ik dat niet erg, integendeel. Als je gelooft in de kracht van de lokale besturen, dan is het normaal dat je ook blij moet zijn met extra verantwoordelijkheden en opdrachten. Deze regering geeft daarvoor extra financiële middelen.

In dit verhaal vind ik het heel belangrijk dat je dat onvoorwaardelijk doet. Voor de responsabiliseringsbijdragen is het kader heel duidelijk gesteld. Ik wil me aansluiten bij de opmerkingen van mijn collega's. Het is een stuk van het verhaal, zeker als ik zie dat deze regering van de contractualisering de norm wil maken. Als je daar heel consequent op doordenkt, dan moet je besturen die die kaart al wat vroeger hebben getrokken, niet bestraffen. Die onvoorwaardelijkheid geldt ook voor de open ruimten. Heel wat besturen doen hun best. Via het Openruimtefonds kun je op een objectieve manier de normen, die al jarenlang in het Gemeentefonds geldig zijn, waarderen. Belangrijk is dat ze onvoorwaardelijk zijn. Laten we het alsjeblieft achterwege laten om daar bepaalde inspanningen tegenover te stellen en laten we absoluut geloven in de kracht van de lokale besturen.

We hebben een duidelijke communicatie gekregen. In naam van mijn fractie kan ik zeggen dat het een heel evenwichtig pakket is, waarbij elk lokaal bestuur gewaardeerd wordt.

Misschien nog een opmerking over het zuidoosten van Oost-Vlaanderen of het westen van Vlaams-Brabant. Misschien moeten we hier en daar bekijken of dat op termijn wellicht kan worden bijgestuurd, maar ik ben ervan overtuigd dat uw pragmatische talenten daar in de toekomst ook een antwoord op zullen bieden.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Ik zei het daarnet al: voor u zit iemand die heel sterk overtuigd is van de kracht van lokale besturen. In dat opzicht wil ik u en de Vlaamse Regering eigenlijk feliciteren. Als ik mijn collega's bezig hoor, dan is het promopraatje van de afgelopen maand heel geslaagd. Het was al noodzakelijk voor de congressen, om al uw lokale bestuurders mee te krijgen met het regeerakkoord. Het promopraatje blijft nadien ook aanhouden, maar deze bestedingen en deze

keuzes voor de lokale besturen zijn niet eens willekeurig gebeurd, maar ze zijn, wat ons betreft, gewoon politiek ingekleurd.

Ja, ik zal de laatste zijn om te erkennen dat er inspanningen gebeuren voor de lokale besturen. Als u echt te velde gaat, zult u, net als ik tijdens mijn contacten met lokale bestuurders van allerlei partijen, horen dat het geld dat ze krijgen, al op is. Het kan alleen dienen om de bestaande put te vullen. Hier zal geen enkele extra investering tegenover staan, of toch maar weinig, veel te weinig investeringen.

Voor ons is de conclusie op dit moment dan ook wel duidelijk. Alle Vlamingen mogen evenveel belastingen betalen, maar ze hebben blijkbaar niet allemaal evenveel recht op een voldoende return. U hebt ons daarnet uitgedaagd om de tabellen te bestuderen. Wel, minister, wij hebben dat gedaan. Als je die tabellen heel eerlijk bestudeert, dan zijn de feiten wel wat ze zijn, collega's. Ook al is er een tussenkomst voor de pensioenen, waarvoor hulde, toch blijft een op de drie gemeenten met lege handen achter. U straft de huidige bestuursploegen voor keuzes die veel van hun voorgangers hebben gemaakt, en waarover nog van alles te zeggen valt.

Het totaal van die andere sporen is dat een euro op drie naar de stad Antwerpen gaat. Onze fractie vindt het terecht dat in absolute bedragen dit geld naar Antwerpen gaat, Antwerpen verdient dat en heeft grote noden. Maar ook de rest van Vlaanderen – en u weet misschien dat 92 procent van de Vlamingen niet in Antwerpen woont – verdient een regering die in hen investeert. U moet aan hen uitleggen dat 33 procent van de middelen naar Antwerpen gaat en 67 procent van de middelen naar de rest van Vlaanderen. Dat staat misschien niet in verhouding tot de noden die er zijn in de rest van Vlaanderen. Voor ons is de vraag heel duidelijk: de stad Antwerpen krijgt 33 procent van de middelen. Dat is evenveel als alle andere centrumsteden samen, en ik weet dat u ook een hart heeft voor die centrumsteden. 75 procent van de Vlamingen woont zelfs niet in de centrumsteden, dus die krijgen nog veel minder.

Wij denken dat een regering die er echt voor zou kiezen een investeringsregering te zijn voor de lokale besturen, meer inspanningen zou doen, ook voor de andere besturen die daar evenveel nood aan hebben. Ik houd er u graag aan dat u daar met uw liefde voor het lokale bestuur in de toekomst rekening mee houdt.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Ik dank iedereen voor zijn waardevolle bijdrage en extra vragen.

Ik zal beginnen met de laatste spreker. Ik betreur een beetje de toon. Vandaag zitten we op internationaal, Europees en nationaal vlak in een heel krappe financiële situatie. Je ziet dat deze Vlaamse Regering een grotere inspanning doet ten aanzien van de lokale besturen dan ooit voordien is gedaan. Dat omdraaien tot een pessimistisch en negatief verhaal, kan ik vanuit mijn natuurlijke optimistische ingesteldheid onmogelijk delen. Onmogelijk! U kunt dat iedereen proberen wijs te maken, maar niet de mensen die op het terrein echt bezig zijn. Elke gemeente wint. Alleen al met de 3,5 procent groei van het Gemeentefonds is er al een winst voor iedereen.

Als u zegt dat de lokale besturen nu maar net genoeg geld hebben om niet te investeren, dan nodig ik u uit om de volgende weken de voorstellingen te zien, in de lokale kranten, van zowat elk gemeentebestuur en de plannen die ze zullen voorleggen. Ik heb de plannen al gehoord van de stad Antwerpen en van de stad Gent. Ik hoor ze in mijn omgeving van de verschillende lokale besturen die kleiner zijn. Ze hebben allemaal plannen om te investeren, meer dan welk ander bestuursniveau ook. Zo hoort het ook. Zo wil ik het ook, omdat meer dan de helft van de publieke investeringen lokale investeringen zijn. Vandaag hebben we in moeilijke tijden de mogelijkheid gegeven aan lokale besturen om verder te werken op dat pad.

Ik heb nooit gesproken over het Denderfonds. Ik kan alleen maar voor mezelf spreken. Ik heb nooit, voor ik hier in het parlement was, welk cijfer dan ook naar buiten gebracht. Ik heb dat nooit gedaan. Het is de administratie die de cijfers naar voren heeft gebracht op de website. Zodra ze daarop stonden, ben ik er ook over beginnen te praten. Ik kan alleen verantwoordelijkheid nemen voor mijn eigen acties en daden.

In 2025 geven wij 4,5 miljard euro aan de lokale besturen. Dat is 10 procent van de middelen van Vlaanderen.

Mijnheer Vandeput, u hebt terecht gezegd dat we daar goed over moeten communiceren, want er is inderdaad een band tussen de respobijdrage en de investeringen. Als we deze oefening niet hadden gedaan, zou het in veel steden niet mogelijk geweest zijn – ik spreek ook over mijn eigen stad – om nog ernstig te investeren. Door deze middelen kunnen ze weer op een goeie manier investeringen doen. Dat is in het belang van iedereen, in Mechelen, Hasselt, Vilvoorde, overal.

Mijnheer D'haeseleer en mevrouw Meuleman, ondanks de ideologisch uiteenlopende meningen had u toch soortgelijke vragen. U vroeg waarom Oudenaarde geen geld krijgt. Oudenaarde is een regionale stad, 1 van de 21 regionale steden die in het Gemeentefonds al een extra betoelaging krijgen. Die stad is er dus uit gehouden. U hebt mij gevraagd waarom Haaltert en Liedekerke niet. Zij hebben minder dan 20.000 inwoners.

U zegt dat ik criteria maak. Alle criteria die we hanteren, bestonden al binnen het Gemeentefonds. Ik ga niet flauw doen: het Gemeentefonds is een Vlaams huis met daarachter een veranda, met daarachter een garage, met daarachter een kot, met daarachter een duivenkot en dan nog iets waar de robot staat die het gras afrijdt. Dan staat daarachter ook nog ergens een emmer ondersteboven, waar ook nog iets onder zit. Dat is ons Gemeentefonds. Doorheen de jaren zijn er steeds nieuwe maatschappelijke noden opgedoken en in plaats van het systeem te veranderen, is er bijgebouwd. We hebben steeds meer bijgebouwd. We moeten daar niet flauw over doen. Is het moment niet aangebroken om dit allemaal opnieuw te bekijken, het allemaal weer samen te voegen en een redelijke en rationele regel te maken? Ik ben tot nu toe nog geen enkele burgemeester tegengekomen die gezegd heeft dat hij te veel heeft. Ik kom er alleen maar tegen die zeggen dat ze meer nodig hebben.

Als we dat dus morgen veranderen en we praten met u over objectieve criteria, dan zeg ik u dat die niet bestaan. Daarom doen we aan politiek, dat zijn afwegingen. De ene vindt het inwonersaantal belangrijk, de andere het inkomen, nog een ander de densiteit of een station. Een vierde zal het over de veiligheid hebben, nog een ander over het aantal mensen met een migratieachtergrond enzovoort. Wanneer we dan een nieuwe structuur bouwen, zijn we, voor we het weten, opnieuw koterij aan het bouwen. Dat is niet typisch voor het Gemeentefonds, maar ook voor de manier waarop bijvoorbeeld de politiezones gefinancierd zijn. Ik ageer daar al twintig jaar tegen. Het gaat over criteria uit de jaren 90 die vandaag achterhaald zijn. Daarbij krijgt de ene politiekezone relatief veel en de andere relatief weinig van Vlaanderen.

Een ander voorbeeld betreft het kadastraal inkomen (ki). We willen het allemaal herzien. Ik ken straten die nog gecatalogeerd zijn als winkelstraten terwijl er geen winkel meer te zien is. Het ki van de huizen is daar zeer hoog. In andere straten is het ki laag en zijn er wel winkels. En dan wordt gezegd dat we dat moeten veranderen, tot men eraan moet beginnen, tot men criteria moet opstellen. In plaats van die doos van Pandora te openen en een strijd te ontketenen tussen stad en platteland, kiezen wij ervoor dat alle gemeenten erop vooruitgaan.

Ik neem het voorbeeld van de Denderstreek. De gemeente Liedekerke, waar u over spreekt, gaat er 27 procent op vooruit. In 2025 krijgt zij 27 procent meer middelen

dan in 2019. Voor Ninove is dat 36 procent, Haaltert 32 procent, Erpe-Mere 36 procent en dus exact evenveel als Ninove, een stad met 38.000 inwoners. Roosdaal krijgt 37,2 procent meer, meer nog dan Ninove. Zeggen dat de ene gemeente alles krijgt en de andere niets, klopt dus niet.

Die verschillende stromen zijn allemaal onderbouwd vanuit een eigen specifieke logica. Ook het Gemeentefonds is opgebouwd uit heel veel stromen die inherent allemaal een eigen logica hebben, maar opgeteld – en dat geef ik graag toe – krijgt men een heel complex huis waarin men onrechtvaardigheden zou kunnen vinden. Maar ik denk wel dat wij alle gemeenten, ook die die ter sprake zijn gekomen, extra middelen geven om op een succesvolle manier een lokaal beleid te voeren.

Ik wil de overige sprekers vooral bedanken voor de constructieve tussenkomsten.

Mijnheer Van Miert, u had het over de duurzaamheid van het systeem. Voor de stad Turnhout is het tot 2024 een goed systeem. U hebt wel andere centrumsteden gedetecteerd waar het probleem nog verder aan de horizon is. U pleit voor duurzaamheid, waartoe ik me graag wil engageren. Als u in 2024 mijn campagne mee ondersteunt, maak ik misschien meer kans om mijn job hier verder te zetten. Maar dat is een democratische beslissing van de volgende kiezer. *(Opmerkingen van Katia Segers)*

Er zitten twee belangrijke instrumenten in ons regeerakkoord en in ons beleid die gemeenten kunnen helpen die nog meer willen doen. Zij die beslissen samen te werken en te fusioneren, kunnen ongelofelijk veel middelen krijgen. Daar worden heel veel middelen voor uitgetrokken, wij stimuleren dat heel sterk. Gemeenten die een sociologische realiteit delen, die dichtbebouwd zijn maar toch relatief klein, en een partnerschap aangaan, kunnen daardoor hun financiële positie nog verder versterken.

Ik geloof ook sterk in de regiovorming, en misschien is het in de Denderstreek wel een goed idee dat de lokale besturen de regiovorming daar verder versterken en uitbouwen. En dan zal ik daar als minister van Binnenlands Bestuur daar een partner in zijn.

De voorzitter: Dank u wel, minister.

De vier vraagstellers krijgen uiteraard nog even de tijd om te repliceren.

De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Ik wil nog heel kort iets toevoegen, voorzitter.

Ik denk dat het ondertussen heel duidelijk is dat veel gemeenten zullen kunnen profiteren van de inspanningen van de Vlaamse Regering. Minister, u hebt dat ook aangetoond, maar toch moeten er mij twee zaken van het hart.

Ten eerste, ik hoor vaak van de oppositie dat er te weinig geld wordt uitgegeven om noden te lenigen, maar nu de Vlaamse Regering wel geld uitgeeft, komt er kritiek over de manier waarop dat geld verdeeld wordt, terwijl 95 procent van de middelen mooi verdeeld wordt over nagenoeg alle gemeenten.

Ten tweede, het pleidooi voor Liedekerke heeft mij ontroerd, maar Liedekerke krijgt de komende jaren alles samen een half miljoen euro extra. Zeggen dat Liedekerke niets krijgt, lijkt me dus wat kort door de bocht. Ik zou ook wel willen verwijzen naar een ander deel van het regeerakkoord. Als u zegt dat u met een gemeente van 14.000 inwoners te weinig slagkracht hebt om de grote problemen aan te pakken, moet u misschien even kijken naar het stuk over de fusies, waar ook heel veel subsidies aan verbonden zijn. Dat is iets wat we in Vlaanderen echt

moeten overwegen. We moeten kijken of kleinere gemeenten niet beter meer gaan samenwerken, zich op die manier gaan opschalen en daardoor meer middelen en vooral meer slagkracht krijgen.

De voorzitter: De heer Vandeput heeft het woord.

Steven Vandeput (N-VA): Minister, ik kan alleen maar zeggen dat u gezegd hebt wat er gezegd moest worden. Deze Vlaamse Regering investeert enorm in onze lokale overheden, gelooft in onze lokale overheden en doet ook de nodige duit in het zakje, tot spijt van wie het benijdt. Zij die willen blijven zoeken naar onderlinge verschillen en op basis daarvan twisten zoeken, moeten daar in elk geval gewoon mee verdergaan. Op een bepaald moment zal men moeten vaststellen dat het licht van de zon niet te ontkennen is. In dat kader, minister, kijk ik uit naar wat we samen kunnen doen om onze lokale Vlaamse overheden nog sterker te maken.

De voorzitter: De heer D'haeseleer heeft het woord.

Guy D'haeseleer (Vlaams Belang): Minister, ik had mijn vraag zowel tot u als tot minister Diependaele gericht, omdat die laatste met die cijfers had uitgepakt. U hoeft dat niet persoonlijk te nemen, maar als minister Diependaele niet wil antwoorden, dan moet ik de vraag aan u stellen.

U hebt daarnet wat kritiek gegeven op de financiering en werking van de politiezones, het kadastraal inkomen en de financiering van de gemeenten. U zou bijna vergeten dat uw partij de laatste jaren in allerlei regeringen heeft gezeten die dat beleid gestalte hebben gegeven.

Wij zijn in ieder geval blij dat de schrik voor het Vlaams Belang – want daar gaat het toch over, die criteria spelen absoluut geen rol – geleid heeft tot extra middelen. De bevolking en de leden van het schepencollege mogen ons daar eigenlijk dankbaar voor zijn. Alleen heb ik niet zoveel vertrouwen als uzelf als het gaat over de besteding van die middelen. Ik vrees dat niet alle steden en gemeenten de juiste beslissingen zullen nemen wat de aanwending van de middelen betreft. Ik vrees dat geld alleen absoluut niet genoeg zal zijn om die problemen van 'verbrusseling', vervreemding en vooral verfransing tegen te gaan, zolang de kraan van immigratie niet wordt dichtgedraaid. Anders zullen we blijven dweilen met de kraan open en zult u in oktober 2020 opnieuw verbaasd zijn over de score die mijn partij in deze gemeenten zal halen.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, u hebt wat cijfers in het rond gestrooid die zeker impressionant lijken, maar laat ons niet vergeten dat steden zoals Ninove, Denderleeuw, Haaltert, Liedekerke en Vilvoorde kleine tot middelgrote steden zijn die al jarenlang met een grootstedelijke problematiek te kampen hebben en jarenlang toch een stuk minder bedeed waren door de criteria in het Gemeentefonds. Dat wordt nu voor stuk rechtgezet, maar laat ons goed beseffen dat er echt wel investeringen nodig zijn – en dan zijn er toch wel duidelijke verschillen – in die sociale cohesie, maar ook in infrastructuur, onderwijs en in een aantal andere zaken die de problematiek toch wel kunnen aanpakken. Het is goed dat er centen zijn. Ik vrees dat ze de noden niet zullen kunnen lenigen, maar het is in elk geval wel een eerste stap.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de ambities van de Vlaamse Regering inzake toegankelijkheid – 108 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (sp-a): Minister, ik heb een vraag over het aspect 'toegankelijkheid' in het regeerakkoord. Dat staat er wel in, maar niet erg uitgebreid. Daarom stel ik deze vraag. Wat we echt wel belangrijk vinden, is dat de woorden 'integraal' en 'inclusief' enkele keren terugkomen als het gaat over een 'toegankelijke leefomgeving'. Dat is waar het eigenlijk over zou moeten gaan, maar het mag natuurlijk niet bij woorden blijven. Het zou wat concreter moeten zijn.

Tijdens de vorige beleidsperiode heeft uw voorganger, mevrouw Homans, vijf afzonderlijke instellingen die in het Vlaamse landschap bestonden, ingekanteld in het agentschap Toegankelijk Vlaanderen. Dit agentschap krijgt volgens het regeerakkoord de opdracht de toegankelijkheid te verbeteren. We zouden willen weten of dit echt over concrete initiatieven gaat en hoeveel geld hiervoor uitgetrokken wordt in alle beleidsdomeinen.

Ik heb hierover de volgende vragen. Kunt u wat meer toelichting geven bij de concrete ambities van de regering inzake toegankelijkheid? Zijn hiervoor concrete doelstellingen opgesteld inzake de toegankelijkheid van overheidsgebouwen, van de dienstverlening, de websites? Hoe zal de voortgang hiervan eventueel gemonitord worden?

Welke extra inspanningen zullen de verschillende beleidsdomeinen op dat vlak leveren? Vorige week was er heel wat te doen over passagiers bij de NMBS en bij De Lijn. Zoals ik u niet hoeft uit te leggen, want u weet dat nog van uw vorige functie, kan er nog heel wat gebeuren op het vlak van de toegankelijkheid van de bushaltes van De Lijn. Welke inspanningen en welke middelen zijn daarvoor voorzien?

Inzake de slagkracht en financiering van het agentschap Toegankelijk Vlaanderen: zijn de middelen gegarandeerd voor alle opdrachten die ingeschreven staan? Aangezien u toch overleg pleegt met de provincies na de herfstvakantie, wil ik u ook vragen om op dat vlak duidelijkheid te creëren, want sommige provincies subsidieerden tot nog toe effectief die provinciale antennes nog voor een stuk. Nu zou Vlaanderen dat overnemen en zeggen de provincies dat niet meer te willen subsidiëren. U begrijpt dat dat een hap uit het budget van die instellingen betekent.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mijnheer Vandenhove, u zegt dat hiervoor niet zo heel veel in het regeerakkoord staat. Het regeerakkoord is al relatief omvangrijk. Ik denk ook dat we de volgende maanden de kans zullen krijgen om dit, via beleidsnota's en dergelijke, verder in te vullen en hierover verder te discussiëren.

Alleszins is voor mij een integraal toegankelijke samenleving een belangrijke sleutel tot een maatschappij waarin iedereen gelijke kansen heeft. We denken bij 'integrale toegankelijkheid' snel aan mensen met een handicap, maar het gaat natuurlijk over veel meer, zoals u weet. Het gaat bijvoorbeeld ook over ouders met een buggy, ouderen of mensen met een tijdelijke handicap. Toegankelijkheid kent een fysiek aspect, maar ook een aspect van dienstverlening. De dienstverlening moet ook in haar integraliteit voldoende toegankelijk zijn.

Wij geloven sterk in de principes van het 'universal design'. We gaan daarmee verder op de weg die mijn voorganger, mevrouw Homans, ter zake was ingeslagen en willen die verder versterken. Zij heeft nog een ontwerpwedstrijd universal design gelanceerd voor studenten interieur, architectuur en productontwerp. De nadruk in die wedstrijd lag op de coaching en begeleiding van studenten om zo hun kennis over universal design als ontwerpprincipe aan te scherpen.

U kent universal design. Dat is een concept in de architectuur waarbij vanaf het begin heel veel aandacht wordt besteed aan toegankelijkheid, zodat er achteraf niet bijgestuurd moet worden en er geen optelsom gemaakt moet worden van soms stigmatiserende aanpassingen. Het regeerakkoord neemt deze ambities mee en stelt dat we vanuit de Vlaamse overheid zelf de toon willen zetten door vanuit de verschillende beleidsdomeinen gerichte, coherente ambities voorop te stellen. Daar is er vandaag een knelpunt: er worden weliswaar initiatieven genomen, maar te veel naast elkaar en niet altijd voldoende op elkaar afgestemd. Ik denk dat het agentschap Inter daar een sterke regierol moet krijgen en moet zorgen voor wat meer coherentie in de ambities en doelstellingen binnen de verschillende Vlaamse beleidsdomeinen. We hebben daar als overheid een voorbeeldrol in te vervullen. Ik vind dat we dit moeten inschrijven als een belangrijke beleids- en kwaliteitsvoorwaarde in ons beleid.

Inter ontwikkelde samen met het Facilitair Bedrijf een kwaliteitslabel dat Vlaamse kantoorgebouwen die werk maken van de integrale toegankelijkheid bekroont. Het label heeft gradaties, maar voor nieuwbouw- en verbouwprojecten wordt de lat zeer hoog gelegd. Ook Toerisme Vlaanderen werkt met een toegankelijkheidslabel en schreef toegankelijkheidscriteria in in zijn subsidiereglementen.

Lokale besturen kunnen sinds twee jaar een beroep doen op Inter, die voor hen een kwaliteitstraject op maat voorziet. Gemeenten die zich verbinden aan zo'n toegankelijkheidscharter krijgen de nodige tools en ondersteuning voor een kwaliteitsvol integraal toegankelijkheidsbeleid. Vandaag ondertekenden reeds 25 gemeentebesturen dat charter. We gaan dat nu verder vorm geven in overleg en samenwerking met Inter.

Ook voor dit thema zullen we inspiratie opdoen bij de Scandinavische landen, zoals voor vele domeinen in ons beleidsakkoord. Zo hanteert Noorwegen de basisprincipes van universal design al jaren als leidend principe. We denken ook dat we inspiratie zullen vinden bij het globaal actieplan van de overheid om Noorwegen tegen 2025 universeel te ontwerpen.

Het is belangrijk dat alle domeinen initiatieven nemen. Alleen wanneer alle beleidsdomeinen mee op de kar springen, halen we de ambitieuze doelstelling van een integraal toegankelijk Vlaanderen. Dit vraagt een globale Vlaamse toegankelijkheidsaanpak. Een doorgedreven samenwerking tussen alle beleidsdomeinen is hierbij belangrijk. U gaf zelf het voorbeeld van een winkelcentrum dat op zich heel toegankelijk wordt ontworpen maar waarbij de bushalte dat helemaal niet is.

U begrijpt dat ik als minister nog maar sinds een paar weken in functie ben. Ik moet nog nadenken op welke manier ik impulsen kan geven om ook de andere beleidsdomeinen te motiveren en mee in te schakelen in zo'n globale Vlaamse aanpak.

Ik denk dat dit kan als ik, in mijn functie van minister van Gelijke Kansen, voor een duidelijk beleidskader en flankerende maatregelen zorg. Ik wil ook voor een slagkrachtiger Inter zorgen, dat de andere domeinen kan adviseren en begeleiden bij de uitwerking van hun toegankelijkheidsbeleid. Ik wil streven naar een efficiënte en doeltreffende toegankelijkheidsregelgeving.

U weet dat de vorige minister van Gelijke Kansen samen met de vorige minister van Ruimtelijke Ordening een evaluatie is gestart van de stedenbouwkundige verordening toegankelijkheid, omdat die toch niet optimaal zou zijn. Dat rapport wordt binnenkort opgeleverd en vormt de basis voor het beleid dat we de volgende jaren willen ontwikkelen.

U weet dat er ook een vernieuwde Toegankelijk Vlaanderen-databank bestaat. Die heeft een zeer ambitieus vernieuwingstraject ingezet en moet toelaten dat we toegankelijkheidsgegevens vlotter verzamelen en ontsluiten. Ik wil die databank verder ontwikkelen en in dat spoor verdergaan.

We willen ook blijven inzetten op sensibiliseren en informeren. Dat is, denk ik, een belangrijke taak van een minister van Gelijke Kansen.

Tot slot: Inter zal een belangrijke rol blijven vervullen in het Vlaamse toegankelijkheidsbeleid. Uiteraard staan daar de nodige financiële middelen tegenover. We besparen dan ook niet op dit agentschap. In de hele besparingsoefening is Inter buiten beeld gebleven. Op dit moment loopt een onderzoek naar de werking en realisaties van Inter. We kijken op basis daarvan hoe we deze werking verder vorm kunnen geven. We willen op basis van deze krachtlijnen de volgende weken en maanden een toegankelijkheidsbeleid ontwikkelen dat transversaal werkt, waarbij we sterkere impulsen aan de andere beleidsdomeinen zullen proberen te geven, de ministers zoveel mogelijk zullen proberen mee te nemen en lokale besturen verder zullen proberen te mobiliseren. Inter vormt in heel dat beleid het centrale speerpunt. Inter bleef overigens gevrijwaard van de besparingsoefening.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (sp.a): Bedankt voor uw antwoord. Ik ben natuurlijk blij dat u naar Inter verwijst. Het agentschap is als enige in Limburg gevestigd, en dat mag ook gezegd worden.

Wat ik nog wil vragen: het is goed dat u zegt dat u de middelen wilt behouden die er zijn. Toen de inkanteling is gebeurd, heeft Inter minder middelen gekregen. Daar kunt u niets aan doen natuurlijk. Daarop nog besparen zou inderdaad heel erg zijn. Ik wil toch aandringen dat u onderzoekt welke middelen Inter nu krijgt van de verschillende provincies. Hoeveel is dat globaal? U verwijst zelf naar het toerisme. Als er een domein is waarop provincies heel actief zijn, dan is het toerisme. Het lijkt me logisch dat ze op dat vlak veel dingen kunnen doen.

Hoe zit het daarnaast met de handhaving? Ik heb weet van de evaluatiestudie die er zal gebeuren, maar zoals op heel wat vlakken geldt hier ook het probleem van de handhaving. U kunt allerlei regels uitvaardigen en bouwplannen aanpassen, maar als er geen handhaving qua ruimtelijke ordening is, treedt men ook niet op indien die niet aan de voorwaarden voldoet.

In een regeerakkoord waarin men, als u het mij vraagt, nogal sterk overdrijft over wat men allemaal qua justitie wil doen, lijkt het me wel goed dat de handhaving, waarvoor Vlaanderen wel verantwoordelijk is, op een gedegen en degelijke manier gebeurt, ook hier.

De voorzitter: De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (CD&V): Mijnheer Vandenhove, ik dank u voor uw vraag. Het is altijd belangrijk om voor toegankelijkheid in de verschillende domeinen aandacht te vragen. Ik ben dan ook heel blij met het antwoord van de minister, voornamelijk over de rol van Inter die hij erkent als een heel belangrijke partner en waarop niet wordt bespaard. Ze hebben heel veel expertise ter zake. Dat is

historisch zo gegroeid vanuit hun provinciale en lokale werking. Het is dus heel belangrijk dat zij als partner nauw betrokken zijn.

Ik was ook heel blij om de minister te horen herhalen wat er in het regeerakkoord staat over de integraal toegankelijke leefomgeving die de sleutel is tot de maatschappij waarin iedereen gelijke kansen heeft. U hebt verwezen naar de fysieke en digitale administratieve toegankelijkheid voor alle burgers.

Ik wil nog een aanvulling maken op het regeerakkoord, waar de drie partners van de meerderheid heel blij om zijn. Er is niet alleen een passieve houding ten opzichte van toegankelijkheid, maar ook een heel actieve door gespecialiseerde dienstverlening die op maat zal worden aangeboden aan mensen met een handicap of een chronische aandoening. Het is heel terecht dat u zegt dat het niet enkel gaat om mensen met een handicap. Het gaat veel breder: mensen met een gebroken been bijvoorbeeld als gevolg van een ongeluk of mensen die een kinderwagen vooruit duwen. Ook voor al die mensen is toegankelijkheid iets heel belangrijk.

Minister, u zegt dat dit over verschillende beleidsdomeinen heen gaat, maar u bent wel de toezichthoudend minister inzake Gelijke Kansen. Ik hoop dat we u op dat vlak in de toekomst ook mogen blijven aanspreken. U hebt gesproken over sensibilisering die u wilt voeren, over een aantal duidelijke beleidskeuzes die u zult moeten maken en over flankerend beleid. Ik vermoed dat we daarover nog meer zullen lezen in uw beleidsnota's. Ik hoop dat die uitgebreid genoeg zullen zijn, gezien de vervroeging van de deadline op vraag van de oppositie.

Minister, wat zult u concreet doen ten aanzien van uw collega-ministers? De heer Vandenhove heeft al verwezen naar de bushaltes die onder de minister van Mobiliteit vallen. Maar de toegankelijkheid van de bushaltes ligt ook bij de lokale besturen. U hebt verwezen naar Inter als belangrijke partner voor het sensibiliseren van de lokale besturen. Wat kunt u nog meer doen om naar een sterk en gedegen toegankelijkheidsbeleid op lokaal niveau te gaan?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Ik zal eerst antwoorden op de vraag met betrekking tot de samenwerking met het provinciale niveau. De provincies zijn op dit moment hun meerjarenplanning aan het maken. We zijn relatief positief ten aanzien van de meeste provincies dat zij op een constructieve manier zullen werken. U weet dat wij nooit hebben bespaard op Inter, ook niet tijdens de vorige bestuur. Het zijn sommige provinciebesturen die iets hebben afgebouwd. We willen daar ook niet op besparen, omdat we denken dat dit een belangrijk instrument is.

Ik dank de heer Van de Wauwer voor zijn aanvullingen. Het klopt dat integraliteit breed is en dat we dat ook breed moeten bekijken. Een minister met een transversale bevoegdheid loopt het best niet met de fanfare voorop en werkt best niet op een polemische manier, maar moet net bondgenootschappen creëren binnen de regering. Hij moet zijn ministers als partners zien, en dat is wat ik zal proberen te doen. Ik ga er ook van uit dat elke minister voldoende gemotiveerd is om mee te werken aan integrale toegankelijkheid. Dat er hier en daar een tandje bij zal moeten worden gestoken, is een feit. We zullen ook goed moeten kijken of Inter er op het terrein in slaagt om voldoende effectief te zijn. Het zal een beetje zoeken zijn hoe we dat moeten aanpakken.

U vraagt ook naar de beleidsnota's. Het parlement vraagt om die heel snel te brengen. De kabinetten moeten die samen met de administraties volgende week opleveren. U weet vanuit het Bureau dat de consequentie van de zeer snelle oplevering zal zijn dat ze heel nauw zullen aansluiten bij het regeerakkoord. Ik kan leven met deze aanpak, maar om een goed beleid uit te stippelen en om dit op een ernstige manier te doen, die ook wat hervormingsgezind in de positieve zin is, is

er iets meer tijd nodig. De beleidsnota's die nu zullen komen, zullen goeie beleidsnota's zijn maar zullen nog heel nauw aansluiten bij het regeerakkoord. In de loop van volgend jaar zullen ze meer invulling krijgen. Dat zal alleszins voor mij zo zijn, en ik denk ook voor mijn collega-ministers.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Sam Van Rooy aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de integratieproblemen van de Turkse allochtonen in Vlaanderen – 176 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Zoals we allemaal hebben gelezen, brachten verschillende spelers tijdens en na het EK-kwalificatieduel tussen Turkije en Albanië de Turkse nationale militaire groet. Hiermee eren ze de Turkse troepen die buurland Syrië zijn binnengevallen, waardoor er inmiddels al honderdduizenden mensen op de vlucht zijn geslagen. Heel alarmerend is dat dit initiatief – die militaire groet – ook in Vlaanderen wordt overgenomen door onder meer jeugdspelers van Turkse origine in Vlaamse jeugdvoetbalploegen. Zo is er een onderzoek gestart door Voetbal Vlaanderen naar diverse foto's en filmpjes die openbaar werden gemaakt betreffende de club Turkse FC uit Beringen. Zelfs minderjarige voetballertjes uit deze club brachten een militaire groet, uit sympathie met de Turkse militaire invasie.

Het is duidelijk dat in heel onze samenleving talloze Turken Erdogan en alles wat hij doet vurig steunen, en dus ook zijn militaire inval in Syrië, zijn bezetting eigenlijk van Noord-Syrië. Het is ook niet de eerste keer dat het ons duidelijk wordt dat zoveel Turken Erdogan steunen. Bij de herverkiezing van Erdogan nog niet zo lang geleden kreeg hij bijna 75 procent van de stemmen, een record binnen Europa, in Vlaanderen: zoveel Turken die op Erdogan stemden. Ook ten tijde van de mislukte staatsgreep steunden talloze Turken in Vlaamse steden het Erdogan-regime.

Erdogan is hier overigens ook geweest. In 2015 was hij in de Ethias Arena in Hasselt en lokte hij maar liefst 25.000 Turken, die hem onthaalden als een ware popster. Turkijekenner Dirk Rochtus verklaarde daarover dat onder Erdogan de Turkse overheid veel energie steekt in het aanhalen van de banden met Turken in het buitenland "via de uitbouw van een goed vertakt netwerk van allerhande verenigingen".

Recent onderzoek van de Vlaamse overheid heeft zelfs uitgewezen dat de Turkse gemeenschap – mede door de netwerken en de zeer nauwe contacten met Turkije – verder afstaat van de Vlaamse samenleving dan de Marokkaanse. Dat is nogal een prestatie, en het is vooral een gevolg van de neo-Ottomaanse, op de islam gebaseerde politiek en aspiraties van Erdogan, die ik een islamitische tiran zou willen noemen.

Desgevraagd sprak Vlaams minister van Sport Weyts zijn hoop uit dat de Belgische Turken toch wat afstand nemen van hun Turkse roots. Weyts zegde ook "geen voorstander te zijn van sportverenigingen samengesteld op grond van etnische afkomst", zoals bijvoorbeeld Limburgse voetbalclubs waar bijna uitsluitend jongeren met Turkse roots lid van zijn. Ook stelde hij het "ongehoord" te vinden dat "sportende kinderen in ons land worden misbruikt voor politieke en militaire propaganda".

Ik lees in de krant, minister, dat u niet wenste te reageren. Dat vind ik heel bizar, onbegrijpelijk. Dit is geen voetbalprobleem, dit gaat de hele Vlaamse samenleving aan. Meer nog, dit is een problematiek die op uw lijf geschreven is als minister van Inburgering. Dit gaat over de inburgering, of liever de mislukte inburgering van talloze Turken, de potentiële mislukte inburgering van kinderen van Turkse origine.

Hebt u hierover misschien contact gehad met uw collega-minister van Sport Weyts? Wat is uw reactie op die militaire groet die Turkse voetballertjes brengen? Wat is uw reactie op het besluit van dat onderzoek dat de Turkse gemeenschap toch zeer ver af staat van onze Vlaamse samenleving? Wat gaat u als minister van Inburgering en Gelijke Kansen de komende tijd, de komende jaren, ondernemen om hier iets aan te doen?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Dank u wel, mijnheer Van Rooy, voor uw vraag. Ik wil onmiddellijk heel duidelijk zijn: ik heb niet gereageerd omdat ik op dat moment wist dat collega Weyts al gereageerd had en ik het volkomen met hem eens ben. Als regering vormen wij een collegiaal orgaan; als een van ons spreekt, ga ik ervan uit dat, indien ik het ermee eens ben, ik me daar gewoon bij aansluit. Mensen die hun kinderen een militaire groet laten brengen in Vlaanderen, die hun kinderen misbruiken voor politieke propaganda en om militaire operaties toe te juichen en die zich voor een extreem-nationalistische kar laten spannen, dat vind ik absoluut verwerpelijk. Daar ben ik het niet mee eens. Dat is voor mij iets dat eigenlijk te laken valt. Ik wil daarbij nog zeggen dat groepsdenken heel veraf staat van mijn kijk op de samenleving. Dé Turkse gemeenschap bestaat voor mij niet. Voor mij bestaan er mensen met Turkse roots. Sommigen van hen staan heel veraf van onze samenleving en zitten volledig in de greep van hun land van herkomst, in dit geval van de indoctrinatie en politieke agitatie van Erdogan. Andere mensen zijn goed geïntegreerd.

Turkije is trouwens een multi-etnische en multiculturele staat. Er leven daar Assyrische, Armeense en Koerdische minderheden, er zijn daar alevieten, christenen, atheïsten, liberalen en nationalist. Turkije is een heel diverse samenleving, en ook in Vlaanderen – gelukkig maar – zijn mensen op zich uniek en hebben ze een gelaagde identiteit. Wat belangrijk is, is dat mensen zich connecteren met de Vlaamse gemeenschap, met de gemeenschap van het land waar ze verblijven en waar ze deel van moeten uitmaken. Wat wij proberen te doen vanuit de Vlaamse Regering, is benadrukken dat die diversiteit geen probleem is, maar dat er één identiteit is die ons bindt: de Vlaamse identiteit. Daar willen wij ook op inzetten.

Ik ben er al lang van overtuigd dat segregatie in onze steden, het naast elkaar en niet met elkaar leven, een groot probleem is. Het is op termijn nefast, want het werkt het groepsdenken in de hand. Het reduceert mensen tot identiteit en doet wantrouwen en vooroordelen ontstaan, waardoor mensen sneller in de greep raken van de zelfverklaarde leiders van de eigen gemeenschap, die een bepaalde invulling van identiteit opdringen, terwijl mensen net de vrijheid moeten hebben om voor zichzelf te bepalen hoe ze hun identiteit definiëren en hoe ze ermee omgaan.

Ik vind het op zich ook niet abnormaal dat mensen die een bepaalde geschiedenis hebben in een ander land, daar met een grotere interesse naar kijken en daar meer betrokken bij zijn. Ik kan dat perfect begrijpen. Als dat echter doorslaat naar het oprichten van sportclubs op etnisch-culturele basis, die dan ook nog eens worden ingezet om een bepaald regime te bewieroken of om er als applausmachine voor te dienen, dan past dat niet in mijn beeld van een goedwerkende samenleving die diversiteit omarmt, maar net in een beeld van een gesegregeerde samenleving, waar mensen buiten die samenleving blijven staan.

Als u vraagt hoe we dat moeten aanpakken, dan denk ik dat er een gecoördineerd beleid moet zijn van alle ministers samen en het lokale niveau. We gaan met de

lokale besturen moeten nagaan hoe we segregatie tegengaan en integratie en samenleven bevorderen, zodat mensen meer met elkaar in plaats van naast elkaar gaan leven, zodat mensen op dezelfde schoolbanken gaan zitten, in dezelfde sportclubs actief worden, in dezelfde buurten gaan leven en aan een gedeelde identiteit gaan werken. Ik vind het belangrijk dat we een aantal grondwaarden delen, maar het overbrengen daarvan komt tot stand door interactie, op dagelijkse basis. Dat is waarin ik geloof. Ik geloof dat het een zeer emancipatorisch verhaal moet zijn, omdat mensen opsluiten in de gemeenschap en bepaalde beelden opdringen, dodend is voor de vrijheid van mensen en niet emancipatorisch werkt.

Mijn beeld – en dat is mijn ervaring die ik achttien jaar lang lokaal heb opgebouwd – is dat we die segregatie moeten doorbreken. Samenleven en mensen emanciperen, zijn de beste manier om uitwassen te voorkomen zoals we die nu gezien hebben. Ik ben het dus ten gronde volledig eens met de analyse van collega Weyts.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Minister, ik dank u voor uw uiteenzetting over Turkije. Alsof ik en, naar ik hoop, ook de andere aanwezigen niet zouden weten dat Turkije misschien wel multireligieus en multi-etnisch is. Als we het wat van naderbij bekijken, zien we echter ook hoe dat daar gewoon niet werkt, en zeker niet sinds Erdogan er aan de macht is. De minderheden waarover u spreekt, worden immers onderdrukt. Erdogan probeert hen in een soennitisch-islamitische mal te dwingen. Ik heb daar contact met christenen, atheïsten, Assyriërs en Koerden. U hebt gezegd dat de Turkse gemeenschap hier ook zeer divers is. Dat lijkt me iets waarover we het allemaal eens kunnen zijn, maar daar gaat mijn vraag om uitleg natuurlijk niet over. Mijn vraag om uitleg slaat op dat gedeelte van de Turkse gemeenschap – u noemt hen extreem nationalistisch – dat zich duidelijk niet wil en niet kan integreren in onze samenleving.

U hebt uw zoveelste betoog gehouden over hoe u wilt verbinden en over hoe u geen apartheid wilt. Ik zie u daar zitten: 'We moeten allemaal samenleven.' Dat is u op het lijf geschreven. Het is ook waarom u hier zit als minister van Inburgering. Iedereen kent u. U hebt wellicht al honderden speeches gegeven waarin u dat verhaal hebt verteld. Dat wordt natuurlijk op luid applaus onthaald, want dat klinkt zeer mooi, maar ik heb van u nog geen enkele concrete actie gehoord om dit te bewerkstelligen.

U maakt zich vooral zorgen om de apartheid in de steden. U hebt in een aantal interviews verklaard dat dit ons grootste probleem is. Ik vind het verbazend dat de nieuwkomers die nu toekomen u minder zorgen baren dan de bestaande apartheid in de steden. Het een is natuurlijk een gevolg van het ander. Als nieuwkomers hier toekomen en er wordt nauwelijks of te weinig gedrukt op de Vlaamse identiteit, die volgens u bovenaan moet staan en leidend moet zijn, veroorzaakt of bewerkstelligt dit dus steden, scholen en wijken waar die apartheid zich manifesteert en waar iedereen op zijn eigen eiland woont.

U hebt een aantal keren herhaald dat u niet hebt gereageerd omdat u het eens bent met de analyse van minister Weyts, maar dat is ook wat het is. Nogmaals, dat is een analyse en niet eens een poging om aan te geven wat u hieraan wilt doen. Die problemen zijn immers niet nieuw. Deze fratsen met een gedeelte van de Turkse gemeenschap – want ik wil me zorgvuldiger uitdrukken – kaarten wij al decennia aan. Langzaam maar zeker is dat bij u doorgedrongen. Maar wat doet u eraan?

Om te besluiten, wil ik nog dit zeggen. U bent een liberaal of profileert zich toch als liberaal. Om de segregatie tegen te gaan, moeten we samenleven, zegt u. Geen aparte voetbalclubs, aparte scholen of aparte klassen meer: we moeten mengen. Maar hoe kunt u dat rijmen met de liberale gedachte dat we allemaal vrij zijn om

te gaan en te staan waar we willen? Zult u die mensen verplichten in gemengde wijken te wonen? Indien u vindt dat dat moet kunnen en dat dat niet indruist tegen de liberale gedachte dat we kunnen wonen waar we willen, wil ik dat wel eens horen.

Minister, ik wil concrete actie. Ik wil concrete punten horen over hoe u dit specifieke probleem in de Turkse gemeenschap wil aanpakken. Daar is meer voor nodig dan uw mooie woorden over samenleven.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp-a): Voorzitter, ten eerste zijn we het helemaal eens met de analyse dat het totaal laakbaar is sport voor politieke doeleinden te willen instrumentaliseren of, erger nog, kinderen voor politieke doeleinden te instrumentaliseren. We zijn het ermee eens dat sport net een manier bij uitstek is om het samenleven mogelijk te maken en om ontmoetingen te verzorgen tussen mensen met een verschillende achtergrond, die dan in een sportieve context op verschillende manieren met elkaar in contact komen.

Minister, ik deel uw mening dat dit in de eerste plaats op het niveau van de lokale besturen moet gebeuren. Integratie is immers een tweerichtingsproces. In die zin ben ik wel wat teleurgesteld, als ik het regeerakkoord lees. Er ligt vooral veel nadruk op wat er van de nieuwkomers in de toekomst aan inspanningen wordt gevraagd, maar er staat heel weinig in welke inspanningen er van ons, als samenleving, worden gevraagd. Als het gaat over de strijd tegen discriminatie, begrijp ik nog altijd niet goed waarom er in het regeerakkoord niet staat dat we de praktijktesten zullen veralgemenen.

U had het over de sociale mix, maar de dubbele contingentering wordt bij het inschrijvingsbeleid van onze scholen afgeschaft. Er wordt bovendien 6 procent bespaard op de subsidies van alle verenigingen, zoals de jeugdverenigingen, sportverenigingen en cultuurverenigingen, waarover u net hebt gezegd dat ze zo belangrijk zijn om het samenleven in de praktijk mogelijk te maken.

Als ik kijk naar wat u in Mechelen hebt gedaan, dan denk ik dat u heel goed hebt begrepen dat het een verhaal van rechten en plichten is. Ik zou echter graag van u horen hoe u er in de praktijk voor wilt zorgen dat die nieuwkomers ook die mogelijkheden krijgen en hun rechten, die ze eigenlijk hebben, kunnen uitoefenen.

De voorzitter: Mevrouw Sminate heeft het woord.

Nadia Sminate (N-VA): Ik was eerst niet van plan om bij deze vraag tussen te komen, maar als ik de repliek van mevrouw Goeman hoor, die zegt dat deze regering alleen een analyse heeft gemaakt van waar we naartoe moeten, maar dat deze regering niet zegt hoe we dit concreet moeten doen, dan denk ik toch echt dat mevrouw Goeman het regeerakkoord niet heeft gelezen. Als er in heel dit regeerakkoord nu één luik is waarin heel duidelijk staat wat er van onze medeburgers wordt verwacht om deel te nemen aan onze samenleving en bij de club te horen, dan is het toch wel het luik over inburgering en integratie. Het verhaal van rechten, maar vooral ook van plichten, staat toch wel heel duidelijk in dit regeerakkoord.

(Opmerkingen van Hannelore Goeman)

De voorzitter: Iedereen krijgt om de beurt het woord.

Nadia Sminate (N-VA): Ik denk dat het verhaal van rechten en plichten ook de basis is van een sterke samenleving. De tijd toen mensen van de voordelen konden genieten, maar de verplichtingen niet moesten naleven, is definitief voorbij. Lees

toch nog maar eens goed dit regeerakkoord voor u minister Somers beschuldigt dat hij geen pad heeft naar de visie die hij net verkondigd heeft.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Ik denk dat dit een heel belangrijke en grote uitdaging is. Het is terecht dat we hierover regelmatig van gedachten wisselen. Het is ook goed dat we dat met elkaar op een beschaafde en correcte manier doen.

Ik zal beginnen met de eerste tussenkomst. Ik heb niet gesproken over twee uitdagingen waarvan de ene belangrijker is dan de andere. Ik heb over twee verschillende uitdagingen gesproken. Zo zie ik dat ook. Ik wil dat nog eens heel even verduidelijken.

De eerste uitdaging, waaraan mevrouw Sminate terecht veel aandacht heeft besteed in haar repliek, is wat we moeten doen met de nieuwkomers in onze samenleving. Dit zijn mensen die via de federale overheid, die hiervoor bevoegd is, en via de internationale instanties toegang hebben gekregen tot dit grondgebied. Wat doen we daarmee? Daarover is het regeerakkoord heel duidelijk. Die mensen moeten op een betere, snellere en effectievere manier in onze samenleving worden ingeschakeld. We zullen van hen meer inspanningen vragen, maar tegelijkertijd zullen we hun in onze trajecten ook meer hefboomen of handvatten geven zodat deze mensen sneller en volwaardiger deel kunnen uitmaken van onze samenleving. Dat is het inburgeringstraject en de eerste grote uitdaging. Het regeerakkoord heeft hiervoor heel wat sporen opgezet waarmee we die doelstelling willen realiseren, zodat mensen die in onze samenleving komen, weten dat we van hen een aantal dingen heel duidelijk verwachten. Ze moeten inspanningen leveren en ze moeten bijdragen tot de samenleving. Tegelijkertijd geven we ook hefboomen om dat in de praktijk mogelijk te maken. Dat is de eerste uitdaging.

Maar als ik heel eerlijk mag zijn, is wat zich in Limburg heeft afgespeeld, de tweede uitdaging. Het gaat hier over mensen die hier geboren zijn, opgegroeid zijn of lange tijd in onze samenleving verblijven, heel vaak de Belgische nationaliteit hebben, soms tot de tweede of derde generatie behoren. Ze maken deel uit van onze samenleving. Ze zijn burgers. Maar zij hebben zich teruggeplooid op de eigen gemeenschap van het land van herkomst. Op die manier worden ze soms ingekapseld voor andere doeleinden. Hun blik is gericht op het land van herkomst en onvoldoende op de samenleving waarvan ze nu deel uitmaken. Daardoor blijven ze geïsoleerd van onze samenleving en kunnen ze makkelijker meegesleept worden voor politieke en andere doeleinden.

Dan kom je inderdaad tot de hallucinante situatie waarin jonge kindjes die in Vlaanderen geboren en opgegroeid zijn, een militaire groet brengen aan een regime dat op dit moment dingen aan het doen is in het Midden-Oosten waar we allesbehalve vrolijk van worden. Ze leunen aan bij een regime waar ik niet direct veel sympathie voor heb, om dan met een understatement en ministeriabel te spreken. Dat willen we niet. Voor mij is dat een grote bedreiging en die moeten we keren, want anders leven we niet in een samenleving in diversiteit. Dan leven we op een soort van monoculturele eilanden naast elkaar, waar achterdocht tussen de ene en de andere kan groeien. Ik zeg dat niet vandaag, mijnheer Van Rooy, maar ik zeg dat al heel lang. Ik heb daarover geschreven, al sinds ik burgemeester ben en zelfs daarvoor. Dat is een constante in mijn overtuiging en in hoe ik denk over hoe we de problemen moeten aanpakken.

We moeten ons de vraag stellen hoe we kunnen komen tot een gemeenschap die inzet op gedeelde identiteit. Dat is de uitdaging. Mensen hebben verschillende identiteiten en ik hoop dat mensen daar trots op zijn. Ik heb er ook verschillende. U hebt er ook verschillende. Maar er is er een die we delen in Vlaanderen en dat is de Vlaamse identiteit, zoals we op lokaal vlak ook vaak een identiteit

delen, namelijk de lokale identiteit. Hoe verbind je mensen door die ene identiteit? Die identiteit hangt samen met de waarden waarop een samenleving is gebaseerd, die de vrijheid van iedereen garanderen en die rechten en plichten aan iedereen toebedelen. Dat zijn de grondwaarden van de Verlichting – om het met een zwaar woord te zeggen – of onze grondwettelijke waarden. Hoe doe je dat? Daar bestaat geen wonderoplossing voor.

Ik heb in het verleden uw partij het omgekeerde horen bepleiten, namelijk om mensen af te zonderen met de ambitie of uitdrukkelijke bedoeling om mensen massaal terug te sturen. Men is daar dan wat onduidelijker over geworden en men heeft beseft dat dit verhaal in een tweede en derde generatie wat meer flou wordt. Men is nu niet duidelijk meer over dat spoor.

Daar bestaat geen wonderoplossing voor, maar ik vind wel dat we daar robuuster en duidelijker in moeten optreden, krachtadiger ook. Ik weet immers uit lokale ervaring dat dit kan. We kunnen geen paradijs creëren, want het paradijs is niet van deze wereld. Er zullen altijd mensen zijn die zich isoleren. Er zijn trouwens ook Vlaamse mensen die zich isoleren en zich soms met heel rare ideeën uit de samenleving terugtrekken. Ik geloof er wel in dat we een veel bredere inbedding kunnen krijgen van mensen die samenleven.

Dat betekent dat je moet inzetten op projecten die dat mogelijk maken. Die projecten betekenen vaak geen dwang. Ik geloof het sterkst in projecten waar mensen vrijwillig aan meewerken. Als ik u een voorbeeld mag geven uit het Vlaams regeerakkoord, namelijk het project 'School in zicht'. Daarin worden middenklassengezinnen samengebracht en in dialoog gebracht met de school om de hoek die soms een concentratieschool is. Ze worden overtuigd om hun kinderen er toch naartoe te sturen. Ik ken een stad waar men op drie jaar tijd meer dan 185 middenklassengezinnen zo overtuigd heeft. Op die manier zijn verschillende scholen die wij concentratiescholen zouden noemen, terug opengebrouwen voor diversiteit. Dat kan ook in de omgekeerde richting. Dit kan ook gebeuren met mensen met migratierechts aan wie gezegd wordt dat dit een goede, kwaliteitsvolle school is waar hun kinderen thuishoren.

Ik geef ook het voorbeeld van jeugdbewegingen. Als u zegt dat jonge kinderen eigenlijk deel zouden moeten zijn van onze samenleving, dan heb ik veel liever dat ze in plaats van in een voetbal- of sportclub die gebaseerd is op een etnisch-culturele onderbouw, deel worden van de Chiro of de Scouts of van een voetbalclub waar iedereen elkaar ontmoet. Dergelijke projecten bestaan in Vlaanderen, waarbij met dit gegeven heel intensief aan de slag wordt gegaan. Ik ken een stad in Vlaanderen waar men in een jaar tijd veertig mensen met migratierechts naar de Chiro en Scouts heeft gebracht. In een jaar tijd! Waar deelt men waarden? Waar leert men wat het betekent om in gemeenschap te zijn? Dat is daar. Daar draagt men samen verantwoordelijkheid. Daar brengt men de namiddag door in spel. Daar wisselt men taal en ervaringen uit en bouwt men vriendschappen op voor het leven.

Het is de opeenstapeling van zulke projecten die dat mogelijk maakt. Niet één project, niet een 'one shot', geen 'silver bullet'. Tegelijkertijd moet er een duidelijke houding zijn van een overheid, zowel de lokale als Vlaamse, die zegt niet te geloven in segregatie. Organisaties die zich organiseren op etnisch-culturele basis en tegelijkertijd segregatie in de hand werken, zijn niet onze partners. Dat staat heel duidelijk in het Vlaams regeerakkoord. Dat is een lijn waarin ik altijd zelf heb geloofd. Soms is dat een proces dat tijd vraagt en overtuiging. Sommige organisaties kun je ook niet zien als een bondgenoot omdat ze de stap niet willen zetten naar de diverse samenleving, naar de Vlaamse samenleving. Het is een aanpak die op het terrein het verschil kan maken. Dat is de enige aanpak. Al de rest is stoer spierballengerol en trapt vaak mee in de val van het groepsdenken, en het versterkt het groepsdenken vanuit de andere richting. Als we spreken over de Turkse

gemeenschap, dan zijn we mensen al in een hoek aan het duwen. Ik probeer te kijken naar individuen.

Wat ook belangrijk is, is dat we proberen om rolmodellen naar voren te brengen. U vraagt hoe we dat doen. Positieve rolmodellen maken het verschil. Ik ken er heel veel, er zitten er zelfs in het Vlaams Parlement. Dat zijn mensen met migratieroots die deel worden van het bestuur. De ene gaat daar heel ver in, heeft nog weinig voeling met die roots; anderen blijven hun roots koesteren, maar kunnen die toch perfect inpassen in een Vlaamse traditie. Dat is voor mij de manier om het te doen, maar altijd met respect.

Ik zal nog iets zeggen wat sommigen zal storen. Dit zal inspanningen vragen van iedereen in Vlaanderen. Dat staat ook in ons regeerakkoord. Ook de ontvangende samenleving moet inspanningen doen. Je bouwt geen samenleving met A- en B-burgers. Je bouwt een samenleving door dat samen te doen. Dat betekent: sportclubs die openstaan voor de mensen en de kinderen in de omgeving. De meeste sportclubs doen dat trouwens ook, laat daar geen misverstand over bestaan.

Is een model voor de toekomst een model waarbij er in Vlaanderen Turkse sportclubs en voetbalclubs naast Congolese naast Armeense bestaan? Daarop zeg ik heel duidelijk 'neen'. Neen. De toekomst is: in Mechelen Mechelse voetbalclubs, in Vilvoorde Vilvoordse voetbalclubs, in Antwerpen Antwerpse, waarin mensen met verschillende achtergronden samen voetballen, samen spelen, samen op school zitten...

Hoe gaan we samenleven in buurten? Ja, ik ben liberaal en ik geloof heel sterk in de vrijheid, maar ik geloof dat we mensen kunnen overtuigen. De plekken die ik aanhaal, zijn allemaal gebaseerd op overtuigingskracht, maar niet op dwang. In ons regeerakkoord staat dat we inzake sociale woningen mogelijkheden gaan creëren om een betere sociale mix te maken. We willen een percentage van de sociale woningen toedelen aan mensen uit de middenklasse, hoogopgeleiden, die tijdelijk in een wijk wonen en in ruil voor de goedkope huur zich inspannen om in die wijk een sociaal weefsel op te bouwen. Dat houdt in: lessen Nederlands geven, voor naschoolse kinderopvang zorgen. Ik ken scholen waar zestig à zeventig Vlaamse Vlamingen aan kinderen – vaak met migratieroots – Nederlandse les en wiskunde geven en zorgen dat ze geen achterstand oplopen. Ze doen dat gratis.

Ik ken buddyprojecten. Dat buddyproject is een van de belangrijke nieuwe sporen in ons inburgeringstraject, naast het leren van Nederlands, het veel beter begrijpen van onze maatschappelijke waarden, goed Nederlands kunnen praten, en werken of actief zijn op de arbeidsmarkt. Dat project bestaat trouwens ook in Antwerpen, dat is niet alleen in mijn stad, het bestaat ook op andere plaatsen. Men wordt gekoppeld aan een meter en een peter. In zes maanden tijd maken zij die mensen wegwijs in onze samenleving. Daar deelt men waarden met elkaar. Ze zorgen dat die persoon zich ook echt kan inschakelen in onze samenleving; dat hij onze samenleving in de diepte kan begrijpen. Dat gaat segregatie tegen. Alle instrumenten die kunnen bijdragen om een gesegregeerde samenleving tegen te gaan en ervoor te zorgen dat we allemaal vrijer worden, dat we in onze omgeving mensen hebben met een andere overtuiging en achtergrond, een andere sociologische afkomst, kunnen ons allemaal sterker maken. Dat is wat ik geloof.

Als u van mij duidelijkheid vraagt, ik ben daar altijd duidelijk over geweest. Ik denk dat u mij soms verkeerd inschat, ik heb dat nog ervaren. Ik nodig u uit om het boek dat ik daarover heb geschreven eens te lezen, zodat u uw minister in zijn ideologische onderbouw beter zult begrijpen. (*Opmerkingen*)

Ik ben daar glashelder in. Ik doe dat niet vanuit een soort vijanddenken, ik doe dat vanuit een positieve houding. Vijanddenken, negativiteit en pessimisme gaan

onze samenleving niet vooruithelpen. De enige manier om dat te doen, is op het terrein.

Mijn grootste bondgenoten, mijnheer Van Rooy, de enige die ik heb, dat zijn burgemeesters en lokale besturen, want inburgeren en samenleven en segregatie bestrijden, doet men niet in de Wetstraat. Mensen leven samen in wijken, steden, gemeenten en moeten daar samen opgroeien. Ik ga proberen om goed te luisteren naar die burgemeesters, naar wat zij erover denken, en met hen maximaal samenwerken om daarin stappen vooruit te zetten. Ik geloof, ik hoop - want ik ben er niet zeker van en ik heb vanaf het begin gezegd dat ik daar bescheiden in ben - dat het gaat lukken. Ik zal het minstens proberen. Ik ga minstens mijn uiterste best doen om dat te proberen, om inderdaad de segregatie die een deel van de Turkse mensen stevig in haar greep houdt, te doorbreken. Dat is op termijn nefast voor Vlaanderen, en op de allereerste plaats voor de mensen die in de gesegregeerde parallelle circuits leven, want op die manier gaan ze nooit echte kansen krijgen in onze samenleving.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Ik zal beginnen met het allerbelangrijkste, mijnheer Somers: u nodigt mij uit om uw boek te lezen en ik nodig u uit om het mijne te lezen. Ik heb namelijk gezien dat u aan Bart Brinckman, toen hij u daarover bevroeg, hebt gezegd - en ik viel totaal achterover - dat het u deed denken aan de Protocollen van de wijzen van Sion. Dat bewijst dat u het niet hebt gelezen. Dat is een drogreden die ik in datzelfde boek helemaal weerleg. Laat ons dus elkaars boek inderdaad lezen.

Nu, u hebt veel tijd gekregen om te reageren en u blijft opnieuw grotendeels, in navolging van mevrouw Sminate, de mantra en modewoorden van het rechtenplichtenverhaal gewoon herhalen, zonder echt veel concreets te zeggen. U hebt wel wat projecten opgesomd, maar die staan toch totaal niet in verhouding tot de situatie zoals die nu is. Laat het mij ook maar wat breder trekken dan die wijken. Ik ken Mechelen natuurlijk niet zo goed als mijn eigen stad Antwerpen, maar misschien moet u maar eens gaan kijken in die wijken. Daar wonen vooral Marokkanen en ook wel wat Afrikanen.

Ik vraag mij nog altijd iets af, mijnheer Somers - en ik doe opnieuw een appel op uw liberale spirit. U hebt wel over sociale woningen gesproken, waar een sociale mix wordt nagestreefd, maar ik heb u datzelfde niet horen zeggen over niet-sociale woonwijken. Gaat u mensen verplichten om bij elkaar te gaan wonen in gewone woonwijken? Ik zou dat wel eens willen zien.

Die segregatie is er. Die mensen leven trouwens niet zo geïsoleerd - ik heb u horen zeggen dat die Turken geïsoleerd leven. Die trouwstoeten zijn een ander probleem dat zich om de zoveel tijd voordoet over heel Vlaanderen, in bepaalde wijken. Heel vaak gaat het om mensen van Turkse origine. U zegt dan dat u zich vooral moet richten op het lokale niveau, maar al die projectjes die u opnoemt - en ik zeg dat effectief op een ietwat denigrerende manier -, zijn een druppel op een hete plaat. Ik hoor u zeggen dat u veertig kinderen met een migratieachtergrond naar de Scouts hebt kunnen lokken. Dat is prachtig. Maar... veertig? Hoeveel Turken zijn er in onze samenleving?

Wat wijzen de onderzoeken uit over de denkbeelden van de Turkse gemeenschap? Een onderzoek uit Berlijn toont aan dat de helft van de Turken er een fundamentalistisch-islamitisch gedachtegoed op nahoudt. De helft. Dat gaat over honderdduizend Turken in Vlaanderen. Ik zie het niet zo rooskleurig als u, maar ik geef toe dat u in die zin wel eerlijk bent. U hebt al in aantal interviews gezegd dat u optimistisch bent, maar geen wonderoplossing hebt en niet weet of het wel gaat lukken. Ik vind het wel wat dat u als minister van Integratie eigenlijk zegt: 'Ja, de

problemen zijn significant en ik weet niet of het gaat lukken om ze op te lossen.' Is dat dan de boodschap die wij als Vlamingen moeten aanvaarden? Ik vind het ongelooflijk dat dat de boodschap is, na al die decennia van massa-immigratie. Dat woord gebruikt u niet eens in uw repliek, terwijl u wel alleen maar naar het lokale niveau verwijst, het niveau dat continu die toevloed moet verwerken. De tussenkomst van de heer D'haeseleer ging precies daarover. Die kunnen dat niet aan. Misschien moet u ook even naar boven kijken, niet alleen naar beneden, om dan eindelijk ook te zeggen, in navolging van het Vlaams Belang: 'Draai nu toch die kraan dicht!' Dan zult u met heel van die projectjes toch nog iets kunnen verbeteren aan de situatie.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Hannelore Goeman aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de implementatie van het nieuwe Vlaamse inburgeringsbeleid – 193 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp.a): Ik had inderdaad ook graag zoveel gezegd over dat tweede luik van samenleven en diversiteit, maar laten we het eerst eens hebben over dat eerste luik, het inburgeringstraject voor nieuwkomers. Deze regering – zoals we tijdens de vorige vergadering ook al hebben gezegd – richt immers haar blik op het Noorden en inspireert zich duidelijk op het Nederlandse model wat het inburgeringsbeleid betreft.

Dat betekent dat het nieuwe Vlaams inburgeringsbeleid in de toekomst drie cruciale pijlers met dat Nederlands beleid zal delen. Ten eerste de eigen verantwoordelijkheid van de inburgeringsplichtige. Dat betekent eigenlijk dat de inburgeraars zelf moeten betalen voor hun inburgeringscursussen en -examens. Ten tweede wordt er een gestandaardiseerd examen ingevoerd voor taal en maatschappelijke oriëntatie. Ten derde komt er een resultaatsverplichting in de plaats van die eerdere engagementsverplichting.

Ik vind het daarom bijzonder de moeite waard om eens te kijken hoe Nederland dat beleid intussen evalueert. Op vraag van het bevoegde ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid werd immers nog niet zo lang geleden een onderzoek uitgevoerd naar dat beleid anno 2018. Het is een vrij lijvig document geworden. Ook met het oog op de beleidsvoorstellen in het regeerakkoord vind ik dat dit onderzoek een aantal heel interessante conclusies trekt.

Ten eerste constateren de onderzoekers een compleet gebrek aan samenhang tussen enerzijds het Nederlandse inburgeringsstelsel en anderzijds andere bevoegdheidsdomeinen zoals onderwijs en de participatie van mensen met een migratie-achtergrond. Ten tweede stellen ze vast dat de verwachting van eigen verantwoordelijkheid niet realistisch is voor een grote groep inburgeraars omdat ze hun weg niet vinden in het inburgeringsstelsel. In alle eerlijkheid: in Nederland moeten ze ook wel veel meer de eigen regie in handen nemen. Ze bouwen ook schulden op als gevolg van het leenstelsel dat daar bestaat. Tot slot, en dat is voor ons in Vlaanderen de meest relevante conclusie, blijkt dat het systeem van resultaatverbintenis zijn doel totaal voorbijschiet en eigenlijk vooral een aantal perverse effecten heeft.

Hiervan geven de onderzoekers een aantal voorbeelden. Ze beschrijven onder andere hoe de nadruk op sanctionering ervoor zorgt dat inburgeraars niet op een

zo hoog mogelijk niveau taalexamen afleggen, maar kiezen voor A2 uit vrees niet op tijd te slagen. Ze hebben namelijk een termijn opgelegd gekregen. Ze zouden misschien wel B1 kunnen halen, maar kiezen uit schrik dat ze daarvoor niet zullen slagen, gemakshalve voor A2. Voor een ander deel van de inburgeraars blijkt een taalexamen op niveau A2, zoals ook hier vastgelegd werd, totaal onhaalbaar. In Nederland – en dat vind ik wel interessant – bestaat voor inburgeraars die niveau A2 niet halen, of inburgeraars die niet slagen voor andere onderdelen van het inburgeringsexamen, zoals maatschappelijke oriëntatie en oriëntatie op de arbeidsmarkt, een ontheffingsgrond op basis van aantoonbaar geleverde inspanningen. Het onderzoek stelt vast dat de basis om die ontheffing te geven eigenlijk buitenproportioneel en demotiverend is.

Dan is er nog de kostprijs van inburgering. In Nederland in de vorm van een lening voor het betalen van je inburgeringstraject en/of eventuele boetes als je niet op tijd klaar bent. Die wordt expliciet benoemd als contraproductief en geen efficiënt middel om inburgering te stimuleren.

Op basis van al deze vaststellingen komt Nederland terug op zijn inburgeringsbeleid, dat door Nederlandse beleidsmakers letterlijk ingewikkeld en niet effectief wordt genoemd. Nog los van het feit dat deze conclusies mij alleen maar sterken in mijn overtuiging dat de huidige Vlaamse Regering in haar nieuwe inburgeringsbeleid de bal compleet mislaat, roept het lezen van dit onderzoek ook veel vragen op over de concrete implementatie van het beleid dat de Vlaamse Regering beschrijft in het regeerakkoord.

Voor alle duidelijkheid, en ik zal dat hier blijven herhalen: wij zijn absolute voorstanders van verplichte inburgering. We zijn echter niet overtuigd van de methode die jullie hier in het regeerakkoord naar voren schuiven, omdat we denken dat dit absoluut niet de manier is om, zoals u het daarnet omschreef, 'sneller en beter te laten inburgeren'.

Ik heb een aantal vragen om verduidelijking en een aantal vragen over de consequenties.

Kunt u me eens uitleggen wanneer een inburgeraar aan zijn inburgeringsplicht voldoet?

Zal er ook in het nieuwe Vlaamse inburgeringsbeleid een ontheffingsgrond voorzien worden op basis van geleverde inspanningen, zoals in Nederland, of moet een inburgeraar ad vitam aeternam examens blijven afleggen tot hij of zij geslaagd is voor zowel het examen NT2 (Nederlands als tweede taal) als het examen Maatschappelijke Oriëntatie (MO)? Moet hij of zij dan voor elke nieuwe poging 90 euro per examen betalen? Als er een dergelijke ontheffingsgrond zou worden voorzien, hoe definieert u dan 'aantoonbaar geleverde inspanningen'?

Nog een vraag ter verduidelijking: wanneer krijgt een inburgeraar een inburgeringsattest? Ik heb het regeerakkoord nog eens bekeken. Als ik het goed heb begrepen, zijn er vier onderdelen of voorwaarden om dat inburgeringsattest te krijgen. Kunt u me, naast de twee examens waarvoor men moet slagen, uitleggen hoe het zit met die twee andere onderdelen? Het gaat dan over dat project om een netwerk uit te bouwen en het oriënteringstraject dat men bij de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB) moet volgen.

Wat zijn nu de consequenties wanneer een inburgeraar niet slaagt voor een of beide examens binnen de vastgelegde termijn die in het inburgeringscontract staat? Moet hij of zij dan de lessen opnieuw volgen en betalen voor een cursus? Of mag hij of zij onmiddellijk opnieuw een betalend examen afleggen? Binnen welke termijn is dat dan? Wat zijn de consequenties wanneer een inburgeraar nooit slaagt

in een of beide examens? Wat zijn de consequenties wanneer een inburgeraar nooit dat inburgeringsattest haalt?

In Nederland bestaat er een systeem van boetes als een inburgeraar niet op tijd aan zijn inburgeringsplicht heeft voldaan. Vlaanderen voert dat soort boetes niet in. Zal het huidige systeem van administratieve boetes blijven bestaan voor het niet naleven van het inburgeringscontract?

In tegenstelling tot Nederland is Vlaanderen niet van plan om een leningssysteem in te voeren voor inburgeraars die daarmee hun traject willen betalen. Minister-president Jambon kondigde al aan dat het Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn (OCMW) eventueel wel kan tussenkomen als een inburgeraar zijn cursus of examen niet kan betalen. Zijn de gemeenten of de OCMW's daarover geconsulteerd? Ontvangen zij hiervoor ook financiële compensaties?

Tot slot, en dat is eerder een punctuele vraag, moeten vluchtelingen ook een betalend inburgeringstraject volgen?

De voorzitter: Bedankt, mevrouw Goeman, voor deze vrij uitvoerige vraag. Op een bepaald moment dacht ik dat we de positie van de Tweede Kamer aan het innemen waren, om het Nederlands inburgeringsbeleid te evalueren. Het is misschien niet slecht om eens ergens anders uw mosterd vandaan te halen na de oranje-uitbarstingen, of ontboezemingen, die we daarstraks gehad hebben.

Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Dank u, voorzitter. Ik wilde hierbij eigenlijk aansluiten. Sinds 1585 of 1648, met het Verdrag van Münster, of 1830, zijn we geen deel meer van Nederland. Sommigen betreuren dat, anderen zijn daar blij om. Ik laat dat in het midden.

De voorzitter: U bent waarschijnlijk een Bourgondiër.

Minister Bart Somers: Ik ben er wat door ontroerd.

U zegt dat we de mosterd in Nederland hebben gehaald, maar ik heb dat nergens in ons regeerakkoord gelezen, hoor. Ik denk dat het Nederlandse inburgeringsbeleid een heel eigen, specifiek karakter heeft, dat op tal van vlakken fundamenteel verschillend is van hoe wij dat in Vlaanderen doen. Zij hebben bijvoorbeeld geen Agentschap Integratie en Inburgering. De trajecten worden vaak door private aanbieders gerealiseerd. De mensen moeten zelf hun weg zoeken in die inburgeringsverantwoordelijkheden. Ze moeten inderdaad betalen. Nederland kent geen inburgering voor rechthebbenden. In de toekomst zullen de asielstatuut-houders niet meer moeten betalen, maar gezinsherenigers nog wel. De bedragen zijn heel anders. Hun beleid is heel anders opgebouwd en kent een heel andere historiek.

Wij hebben onze inburgeringsbeleid niet herdacht en herijkt op basis van het een of ander model. Het is evident dat als we naar het buitenland kijken er heel veel verschillende manieren zijn om met nieuwkomers in de samenleving om te gaan. Het ene land legt nieuwkomers andere verantwoordelijkheden op dan het andere.

Het is heel vaak zo – ik ken dat nog uit mijn cursus rechtsvergelijking – dat we daar een aantal elementen uitpikken en dat we die uit de context trekken om te kunnen zeggen hoe het daar aan toegaat. Als je achteraf dat systeem veel nauwkeuriger bekijkt, blijkt het toch net weer anders te zijn dan we eerst dachten. Ik ben heel voorzichtig om dat soort vergelijkingen te maken. Ik vind het wel interessant dat u dat rapport hebt gelezen. Ik ben ook van plan om tijdens de volgende weken en maanden eens in Nederland te gaan kijken. Ik zal dat hoe dan ook doen, omdat we altijd kunnen leren en daardoor beter kunnen begrijpen wat

andere landen doen. Voor alle duidelijkheid: we proberen een eigen logica in onze benadering op te bouwen.

Ik probeer nu op alle vragen te antwoorden. Ik kan dat nog niet op alle vragen doen, omdat wij nog operationele doelstellingen of keuzes moeten maken. We hebben strategische doelstellingen in ons regeerakkoord opgenomen, maar om deze op het terrein en in de praktijk te vertalen, is er nog heel wat overleg nodig. Ik hecht heel veel waarde aan dat overleg, mevrouw Goeman. Er wordt heel vaak gevraagd om rekening te houden met de verschillende actoren, met het middenveld. Hier wil ik op de allereerste plaats rekening houden met mijn administratie, waarmee ik nog grondig moet praten. Ik kan veel van hen leren, dat zijn verstandige mensen.

Ik moet ook eens heel grondig praten met het Agentschap Integratie en Inburgering en met Atlas in Gent. Ik heb sommigen wel al gezien, maar we moeten nog eens echt doorpraten. Ik denk ook aan het Huis van het Nederlands. Er is nu een belangrijk persoon werkzaam op mijn kabinet, maar ik moet ook met hem nog eens wat langer praten. Ik wil met de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB) spreken om goed te kijken hoe we het allemaal zullen doen. Ik wil praten met het onderwijsveld. Ik wil het dus op een ernstige manier doen en niet holderdebolder. Ik zal nu geen dingen uit mijn mouw schudden die niet voldoende en ondoordacht zijn uitgewerkt. Laat dat duidelijk zijn.

Dan kom ik nu tot uw concrete vragen. Wanneer voldoet een inburgeraar aan zijn inburgeringsplicht? De inburgeringsplicht bestaat uit vier elementen. Ten eerste, kennis van het Nederlands en slagen op dat examen. Ten tweede, kennis van maatschappelijke oriëntatie en slagen op dat examen. Ten derde, ingeschreven zijn bij VDAB. Hier neem ik al een sluipteg. Wat doen we dan met mensen die onmiddellijk actief zijn op de arbeidsmarkt? Moeten die zich nog inschrijven bij VDAB? Dat is een praktisch probleem. Alleszins is het minimum minimum om binnen de twee maanden ingeschreven te zijn bij en georiënteerd te worden door VDAB naar ofwel de arbeidsmarkt ofwel een opleiding. Ten vierde is er het participatieproject dat men doorlopen moet hebben. Hoe zal dat concreet werken? Hoe lang moet dat zijn? Hoe intensief moet dat zijn? Men moet er op een actieve manier aan deelgenomen hebben. Wie dit doet, is aan zijn inburgeringsplicht tegemoetgekomen en kan zijn attest krijgen.

Uw tweede vraag gaat over de ontheffingsgrond. U verwijst ook naar Nederland. U vraagt dat als ik een examen invoer en er 90 euro voor vraag, wat er dan gebeurt met een persoon die niet slaagt voor dat examen. U had op dat vlak ook een vraag naar de termijn. Wat zullen we doen? Er zal een intakegesprek worden gevoerd met de nieuwkomer, wat vandaag ook al zo is. Er wordt gekeken naar het intellectuele niveau en of die persoon – heel scherp gesteld – analfabeet is of niet. Daarvoor moet een heel andere cursus voor taalverwerving gevolgd worden. Is die persoon hoog- of laagopgeleid? Op basis daarvan wordt die persoon georiënteerd naar het juiste niveau voor de cursus Nederlands en Maatschappelijke Oriëntatie.

Er wordt dan ook een tijdspad afgesproken waarbinnen de persoon met die capaciteiten binnen zoveel maanden of binnen een jaar in staat moet zijn om de twee examens met vrucht af te leggen. Als die persoon na elf of twaalf maanden door omstandigheden aangeeft daar nog niet geraakt te zijn, dan moeten we kijken of het mogelijk is om een korte verlenging toe te staan. Ik wil dat nog verder uitdiepen. Dat zijn praktische modaliteiten waar ik nog naar wil kijken en waar ik nu niet op wil vooruitlopen.

Als die persoon dan het examen aflegt, maar niet slaagt, wat gebeurt er dan? Het regeerakkoord is op dat punt duidelijk: die persoon moet dan opnieuw het examen afleggen. De logische vraag die u stelt, is of die persoon dan opnieuw de cursus

moet volgen. Ik zal daar nu nog niet op antwoorden omdat ik dat eerst wil bekijken met mensen uit het integratieveld. Is het bijvoorbeeld mogelijk dat iemand een tweede zit doet waarbij die persoon opnieuw 90 euro betaalt en het examen opnieuw doet? Of moet die persoon 90 euro betalen om opnieuw een cursus te volgen en dan 90 euro betalen om examen te doen? Ik wil dat verder uitklaren. Ik ben daar nog niet uit. Ik wil eerst van de praktijkmensen horen wat het meest efficiënte en effectieve is. Misschien zijn de twee mogelijk, twee sporen die naast elkaar lopen. Ik zal dit verder bekijken. Alleszins is het zo dat telkens wanneer men examen doet, men 90 euro zal moeten betalen.

Dan is er uw vraag die naar het Nederlandse voorbeeld verwijst. Wat doe je met iemand die drie of vier keer niet slaagt? Zijn er ontheffingsgronden? U moet weten dat er vandaag al systemen bestaan voor heel specifieke groepen waarvoor uitzonderingsmaatregelen gelden. Ik geef het meest extreme voorbeeld van iemand die niet de intellectuele capaciteiten heeft en bijvoorbeeld minderbegaafd is. U kunt zich voorbeelden voor de geest halen waarbij het niet correct is om aan die persoon een dergelijk inburgeringstraject te vragen. Zullen we op een bepaald moment werken met een ontheffingsgrond of niet? Ik zal daar opnieuw niet op antwoorden. Dat is een relevante vraag, maar ik wil eerst heel goed nakijken wat we al dan niet kunnen doen.

Evident zal onze leidraad altijd – mevrouw Goeman, u weet dat van mij – de redelijkheid zijn. We zullen nooit onredelijk zijn. Een inburgeringstraject is nooit pestgedrag, maar redelijk. Tegelijkertijd moet het voldoende intensief en aanklappend zijn.

Uw vraag wanneer men een attest krijgt, heb ik al beantwoord. Wat zijn de consequenties als men niet slaagt? De consequenties heb ik al vernoemd: je zult je examen opnieuw moeten doen. De consequentie staat in ons regeerakkoord: de informatie over slagen of niet slagen gaan we in elk geval doorgeven aan de federaal bevoegde autoriteiten. Die kunnen in hun analyse van de status van de persoon daar al dan niet rekening mee houden. Voor hen die met vrucht hebben meegewerkt en slagen in hun inburgeringstraject is dat een positief gegeven. Voor hen die dat niet doen – die verzaken of niet opdagen – zal dat een element kunnen zijn in hun dossier. Dat is een federale materie. Het enige dat we daar kunnen doen, is de informatie op een gestructureerde manier aan de federale overheid bezorgen.

Het systeem van de boetes dan. We gaan inderdaad geen boete geven aan mensen die niet slagen. Dat is te gek voor woorden. We gaan wel een boete geven aan mensen die niet opdagen. Dat systeem bestaat vandaag al. Soms zijn dat zware boetes, en terecht. Als de overheid in u investeert, is het minste wat we van u mogen verwachten dat u de lessen volgt en er aanwezig bent. Dat systeem gaan we zeker behouden.

Inzake het niet betalen hebben we een andere context dan die in Nederland, waar sommige mensen tot 10.000 euro moesten lenen. Hier spreken we over bedragen van een andere orde, die nog altijd wezenlijke bedragen zijn, maar toch meer binnen de mogelijkheden liggen van mensen om dat zelf te financieren. Het is trouwens ook een van de redenen waarom we in het begin niet twee keer 180 euro vragen, maar twee keer 90 euro. Er zijn twee redenen waarom we dat doen.

Ongeveer de helft van de mensen die een cursus MO of Nederlands volgt, doet dat op vrijwillige basis. Ze zijn niet verplicht om dat te doen, bijvoorbeeld mensen uit Polen die snel Nederlands willen leren. Zij zullen 90 euro moeten betalen. Zij kunnen ervoor kiezen om dat examen niet af te leggen omdat dat voor hen niet belangrijk is, omdat ze gewoon Nederlands willen leren of een beter inzicht krijgen in onze samenleving via de cursus Maatschappelijke Oriëntatie. Daarom vragen we maar 90 euro in het begin en nog eens 90 euro voor het examen.

Misschien zal het voor een aantal mensen gemakkelijker worden om dat uit eigen zak te betalen. In het begin betalen ze 90 euro en pas één of anderhalf jaar later betalen ze die tweede 90 euro of die tweede 180 euro. Als je met twee bent, is dat twee keer 360 euro. We hebben dit gedaan omdat we ervan uitgaan dat nogal wat mensen dat zullen kunnen.

Op de vraag of men dan terugvalt op het OCMW heeft minister-president Jambon de huidige regelgeving beschreven. Als je hulpbehoevend bent en je hebt geld nodig, dan kun je naar het OCMW stappen. Het OCMW heeft een universele verplichting om die mensen te ondersteunen. In de komende weken zal ik proberen nogal wat burgemeesters te zien en samen met hen zal ik nadenken over andere creatieve pistes. Ik wil daar nu nog niet op vooruitlopen, maar ik denk dat er andere, positieve en creatieve pistes te vinden zijn.

Moeten vluchtelingen ook een betalend inburgeringstraject volgen? U weet dat asielzoekers geen inburgeringsplicht hebben in ons land. Erkende politieke vluchtelingen hebben wel degelijk een inburgeringsverplichting. Ook zij moeten net als alle anderen die bedragen betalen.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp-a): Minister, ik heb nooit gezegd dat het nieuwe Vlaamse beleid een kopie is van het Nederlandse beleid. Als je de twee naast elkaar legt, is het wel duidelijk dat er een aantal parallellen te trekken zijn in de principes. De belangrijkste parallel is als het gaat over de resultaatsverbintenis en het feit dat mensen voortaan zullen moeten betalen, zowel voor hun cursus als voor hun examen. In die zin lijkt het dom om niet te kijken naar de lessen die in Nederland worden getrokken uit soortgelijke beslissingen.

Ik begrijp dat u niet alle antwoorden kunt geven en dat er nog verder moet worden nagedacht, maar ik hoop toch dat u die principes niet hebt vastgelegd zonder te hebben doorgedacht over wat de consequenties van bepaalde principes zijn. Die zijn wel noodzakelijk.

Ik heb deze vraag om uitleg om twee redenen gesteld, ten eerste om duidelijkheid te krijgen over een aantal zaken. Ik vond dat het regeerakkoord eigenlijk niet heel duidelijk was over wanneer een inburgeraar nu voldoet aan zijn inburgeringsplicht. Uit uw antwoord heb ik begrepen dat je aan je inburgeringsplicht voldoet als je een inburgeringsattest hebt. Voor dat inburgeringsattest moet je voldoen aan de vier onderdelen, waaronder slagen voor die twee examens.

Gaan mensen dan eindeloos opnieuw moeten proberen te slagen voor dat examen? Bij MO kun je je nog voorstellen dat mensen, eventueel via een cursus of gewoon door het opnieuw te proberen en de bolletjes juist te kleuren, wel slagen, maar voor mensen die geen A2-niveau halen voor Nederlands, is het niet zo dat ze de dag erop opnieuw een examen kunnen afleggen. Ze moeten de taal beter leren beheersen en daar gaan vaak extra lessen aan vooraf. Dat is belangrijk, want dat gaat natuurlijk extra financiële implicaties hebben. We hebben nu overal gelezen dat een inburgeringstraject 360 euro gaat kosten, maar voor wie vastzit in een vicieuze cirkel van lessen en cursussen loopt dat snel veel hoger op.

In het hoofdstuk over inburgering en integratie staat er ook dat mensen niet alleen moeten voldoen aan nieuwe verblijfsvoorwaarden, maar ook aan hun inburgeringsplicht om onder andere toegang te krijgen tot de zorgpremie en de voorrangsgeregeling in residentiële ouderenzorg. Dat is allemaal niet onbelangrijk, want dat maakt voor mij allemaal deel uit van een integratietraject op langere termijn. Ik hoop dat daar dus nog eens goed over nagedacht wordt, want ik krijg toch de indruk dat er nog een aantal dingen zijn die vooral symbolisch zijn, streng zijn om streng te zijn, zonder dat er is aangetoond dat die maatregelen ook zullen doen

wat ze beweren te zullen doen, namelijk de inburgering en integratie sneller en efficiënter bewerkstelligen.

Wat ons interesseert, is een efficiënt inburgeringsbeleid dat mensen zo goed en zo snel mogelijk de taal aanleert en een plaats geeft in de maatschappij en op de arbeidsmarkt. Daar is er vooral werk aan de wachtlijsten – en ik hoop dat ook dat voor u een prioriteit is. Het lijkt mij wel interessant om te leren van de ervaringen in het buitenland. Misschien kunnen we het daar tijdens de regeling van de werkzaamheden over hebben, maar ik doe een oproep om hoorzittingen te organiseren over inburgeringsbeleid in verschillende Europese landen.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

U krijgt twee minuten.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Ik zal het echt kort houden, voorzitter.

In The Guardian stond er een reportage over de verplichte inburgeringscursus in Noorwegen. Ik raad iedereen echt aan om die reportage te bekijken, want dat gaat met name over een verplichte cursus 'Hoe omgaan met vrouwen?', omdat er nogal veel verkrachtingen en aanrandingen plaatsvonden in een bepaalde Noorse stad, waarvan drie kwart door immigranten. In die reportage wordt een vrouw uit Qatar aan het woord gelaten die die cursussen mee organiseert, een vrouw die weet waar ze over spreekt, en ze zegt over de mannen in die cursus – en ik citeer haar, in het Engels, als u dat goed vindt –: "As soon as they get their residency, they say goodbye to what they were taught." Ik zal het toch nog even vertalen: zodra ze hun verblijfsvergunning hebben gekregen, vergeten ze wat ze geleerd hebben. Mijn vraag aan u is dan ook of u echt gelooft dat iedereen die hier binnenkomt door het volgen van een bepaalde cursus, zij het over taal, maatschappelijke oriëntatie of de omgang met vrouwen, tot een gewenste Vlaamse modelburger kan worden omgesmeed. Of bent u toch ook wat sceptisch over de mogelijkheid om sommige groepen uit bepaalde culturen via zulke cursussen te kunnen integreren?

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Minister, ik denk dat we allemaal de ambitie delen om een inburgeringsbeleid te willen dat werkt en dat mensen sterker maakt om een plaats te vinden in onze Vlaamse samenleving. In die zin willen we daarover meedenken, maar u weet dat onze fractie bezorgd is over een aantal richtingen die het Vlaams regeerakkoord hierover heeft uitgezet. Wij kunnen niet ontkennen dat een aantal zaken gelijklopen met het Nederlandse model, en ik denk dat het heel belangrijk is om de evaluatie van het Nederlandse model in de gaten te houden. Daar staat immers een hele hervorming op til. Laten we niet de fouten maken die daar gemaakt zijn en dan binnen vijf jaar zeggen: 'We hebben een inburgeringsbeleid dat niet blijkt te werken. Hoe zou dat toch komen?'

Er zijn een aantal wijzigingen op til. De klemtoon verschuift volgens ons van inburgering naar het creëren van extra drempels voor inburgeraars, waarbij we mensen niet sterker maken, maar hen integendeel nog wat zaken voor de voeten gooien om mee aan de slag te gaan. Ik weet dat u in de praktijk ook bezorgd bent over de impact die dat lokaal heeft. Wij zijn heel erg bezorgd dat inburgeraars die het financieel moeilijk hebben, mensen die geen studiecultuur hebben of analfabeet zijn, het alleen maar moeilijker zullen krijgen om succesvol in te burgeren, wat onze gezamenlijke doelstelling is.

Ik heb nog een tweede bezorgdheid. We hebben het daarnet al gehad over die liefde voor de lokale besturen. Ik vrees dat zowel de factuur als de werklast hiervoor zal worden doorgeschoven naar de lokale besturen. We hebben dat in het

sociaal beleid ook gezien: de rekening en de begeleiding van mensen komen voor rekening van het OCMW en het Sociaal Huis. Daar ben ik dus erg bezorgd over.

Wij zien ook dat de ambitie er is – en ik rond stilaan af – om de resultaten van die trajecten systematisch terug te koppelen naar de Dienst Vreemdelingenzaken. Dat noopt ons toch tot een paar extra vragen. Wat is de implicatie van een negatief advies aan de Dienst Vreemdelingenzaken? Zouden hierdoor, zeker als het gaat over erkende vluchtelingen, verblijfstitels ingetrokken kunnen worden? Ik denk dat dat niet kan, afgaand op het internationaal recht, dat we allemaal kennen. Hopelijk is dat alvast niet het geval. Als dat niet het geval is en er zijn geen consequenties aan verbonden, wat is dan de meerwaarde van die systematische terugkoppeling naar de Dienst Vreemdelingenzaken op federaal niveau? Of zijn er andere consequenties aan verbonden die we niet kennen? Dan kijk ik met bezorgdheid uit naar uw antwoord.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Bedankt voor alle terugkoppelingen. Laat het nog eens heel duidelijk zijn: voor mij zijn een inburgeringstraject en een inburgeringsbeleid erop gericht om mensen te emanciperen en kansen te geven. Als we van mensen vragen om de Nederlandse taal te leren en we willen dat ernstig doen en hen een examen afnemen om na te gaan of het niveau hoog genoeg is en indien niet hen vragen om een tandje bij te steken, dan is dat niet om mensen te pesten. Dan is dat om mensen een echte kans te geven in onze samenleving, om deel te zijn van onze samenleving. Ik heb daar het regeerakkoord niet voor nodig. Ik weet namelijk dat mensen die onze taal niet beheersen, mensen zijn die in een isolement leven. Dat is fundamenteel.

In 2004, toen het inburgeringsbeleid werd ingevoerd, was de minister die daar verantwoordelijk voor was, Marino Keulen, vragende partij om toen al examens in te voeren, om het vrijblijvende karakter weg te nemen. We zijn toen niet verder geraakt dan een inspanningsverbintenis. Ik geloof dat een resultaatsverbintenis belangrijk is, maar dan wel gecorrigeerd en rekening houdend met de intellectuele capaciteiten van mensen, met het feit dat sommige mensen misschien bepaalde cognitieve vaardigheden niet hebben. Daarin moet je een evenwichtig beleid voeren. Een beleid moet altijd in balans, rechtvaardig en fair zijn. Maar dat we de lat daar hoger leggen, dat is volgens mij in de eerste plaats in het belang van de betrokken persoon zelf.

Over hoorzittingen kan ik me niet uitspreken. Die regeling valt onder de taak van het parlement. Maar ik denk: hoe meer informatie we hebben, hoe beter. Ik denk dat het heel interessant en heel nuttig kan zijn om hoorzittingen te houden.

De vraag van de heer Van Rooy is bijna een filosofische vraag. De vraag is: denkt u dat mensen altijd onze waarden, onze maatschappelijke oriëntatie interioriseren en daar goed mee omgaan? Ik nodig u uit om vandaag eens naar de sociale media te kijken, om eens te bekijken wat Vlaamse Vlamingen soms vertellen over vrouwen, over mensen die er anders uitzien, over mensen die zwaarlijvig zijn, mensen met een handicap... Hoe sommige mensen daarover praten, staat heel ver van de waarden van de Verlichting. Ik denk dat ook mensen die een 'stamboom' hebben in Vlaanderen soms heel ver weg staan van wat we in die cursussen Maatschappelijke Oriëntatie leren, en dat ook nooit hebben geïnterioriseerd.

Ik herinner me een club van mensen die op een zeker moment ook een uitzending van Pano hebben gehaald. Dat waren hoogopgeleide mensen, mensen die bij ons aan de universiteit zitten. Wat voor ranzigheden die allemaal verkondigden in besloten sociale mediakanalen, dat staat toch ook wel heel ver weg van de verlichtingswaarden die we samen proberen te verdedigen, mijnheer Van Rooy.

Ben ik zeker dat iedereen die waarden interioriseert? Neen, absoluut niet. Maar we moeten ook goed begrijpen dat we het, in onze samenleving, niet altijd eens moeten zijn met de verlichtingswaarden. Maar je moet die waarden wel respecteren en naleven. We kunnen van iemand niet vragen om die waarden te interioriseren, maar men moet ze wel respecteren. Iemand kan dus innerlijk van bepaalde zaken overtuigd zijn die haaks staan op onze grondwaarden, maar toch moet je die grondwaarden in het publieke domein altijd respecteren.

Daarom is het eerst en vooral belangrijk dat we helder en goed communiceren over wat die grondwaarden zijn. Onder de vorige minister hebben we daar al een goede evolutie in gezien. Want vroeger waren die cursussen maatschappelijke oriëntatie te praktisch, of te praktijkgericht: hoe neem ik een bus, wat moet ik doen om mijn kinderen naar school te laten gaan, wat wordt er van mij als ouder verwacht? En dat zijn natuurlijk belangrijke zaken, maar de nadruk lag bijvoorbeeld iets te weinig op de verhouding tussen man en vrouw. Dat werd de voorbije jaren versterkt. En we moeten goed bekijken of we, vanuit de praktijk, nog een tandje bij kunnen steken. Dat lijkt mij belangrijk. Als je vanuit een andere culturele traditie komt, dan is het heel belangrijk dat je goed begrijpt hoe onze samenleving op dat punt in elkaar zit.

Ik denk, in alle eerlijkheid, dat die buddyprojecten, dat peterschapsproject, hier van groot belang is. Want je kunt iemand veel meer meegeven via een contact van mens tot mens, waarbij je samen door een stad wandelt en verhalen vertelt. Je krijgt vaak veel meer mee dan in een klaslokaal.

Wat is de impact van het overdragen van die informatie aan de dienst Vreemdelingenzaken? Ik denk dat dat geen effect heeft op het statuut van de betrokkene. Duidelijker kan ik daar niet over zijn.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp-a): Ik heb in een vorig leven een doctoraat geschreven over inburgeringsbeleid, dus deze thematiek interesseert mij natuurlijk bijzonder. Wat mij daarbij altijd is bijgebleven, is dat er een duidelijk verschil is tussen inburgering als voorwaarde – voor toegang tot de samenleving – en inburgering als doel.

In elk inburgeringsbeleid in Europa kunnen we zien dat we steeds meer van inburgering als doel naar inburgering als voorwaarde zijn geëvolueerd. En voor ons is het duidelijk dat wij willen inzetten op inburgering als doel op zich. Wij vinden dan ook dat de overheid moet investeren in dergelijke inburgeringstrajecten, waarin we mensen wegwijs te maken in de samenleving. Maar dat is natuurlijk een politieke keuze.

Dat past ook binnen de filosofie van integratie als tweerichtingsproces. En ja, wij verwachten een inspanning. Maar de overheid kan ook een inspanning leveren om mensen letterlijk welkom te heten, en hen te wijzen op hun plicht. Want wij zijn voor het systeem van boetes: als je het systeem niet volgt, dan is er een probleem.

Maar mensen zelf laten betalen, dat vinden wij niet het juiste antwoord. We zijn er inderdaad van overtuigd dat dit systeem, waarbij we mensen zelf laten betalen, en waarbij de examens als voorwaarde dienen voor de toegang tot bepaalde rechten, vooral extra drempels opwerpt, en contraproductief zal werken bij het sneller inburgeren van mensen. Maar die discussie gaan we gedurende de hele legislatuur blijven voeren, op basis van de feiten en de cijfers die we gaan zien. Ik kijk uit naar de verdere gesprekken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jeremie Vaneeckhout aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de afvloeiing van ambtenaren bij de Vlaamse overheid – 171 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: De heer Vaneeckhout heeft het woord.

Jeremie Vaneeckhout (Groen): Minister, ik denk dat onze liefde voor lokale besturen ook geldt voor onze eigen diensten. Als overheid, als politiek verantwoordelijken voor de Vlaamse overheid, hebben wij alle belang bij goed functionerende diensten, die doen wat ze moeten doen, en die doen wat de Vlaming van hen verwacht.

Maar uit het regeerakkoord blijkt dat de Vlaamse overheid het de komende jaren met een pak minder medewerkers zal moeten doen: 1440 jobs gaan worden afgebouwd. U hebt daarnet gezegd dat u niet altijd rekenschap kunt afleggen bij de daden en uitspraken van uw collega's; u bent enkel verantwoordelijk voor wat u zelf doet. Maar u bent natuurlijk wel bevoegd minister, en afgaande op de communicatie van de minister-president en de minister van Begroting, kunnen we stellen dat dit concrete cijfer niet uit de lucht is gegrepen. Daar gaat een grondige bevraging aan vooraf, in samenspraak met de leidende ambtenaren. Er zou een korf zijn samengesteld van mensen en/of functies die overbodig zijn binnen de diensten. De keuze zou gemaakt zijn om een op de drie mensen die met pensioen gaan, niet te vervangen.

Minister, hoe is de bevraging van de leidend ambtenaren verlopen? In hoeverre werden aan hen targets opgelegd of zijn ze zelf met de conclusie gekomen op basis van een objectieve analyse van hun diensten? Volgens welke criteria werden de diensten gescreend op eventuele overschotten van personeel of medewerkers? Is die korf nu afgeklopt? In welke mate is die definitief en weten we hoeveel mensen er op welke diensten zullen afgevoerd worden? Kan dit alles met natuurlijke afvloeiingen? Dat hadden we tot nu toe begrepen uit alle communicatie. Is er overleg gepleegd met personeelsvertegenwoordigingen en/of vakbonden? Klopt mijn aanvoelen en de communicatie door de minister van Begroting dat er vooral ingegrepen wordt in nieuw verworven diensten die overkwamen sinds de zesde staatshervorming of de inkanteling van provinciale bevoegdheden? Is daar dan zo inefficiënt gewerkt dat daar dan zo veel vet op de soep zit? Kan de dienstverlening naar de burger gegarandeerd blijven of zal er gesnoeid worden in de dienstverlening?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mijnheer Vaneeckhout, ik dank u voor deze verstandige vragen. Eerst en vooral zitten we nog altijd met een heel groot overheidsbeslag. Een beleidsniveau moet keuzes maken en ruimte creëren voor nieuw beleid. Denk aan wat we daarnet hebben besproken met de extra injectie in de lokale besturen. Denk ook aan groeipaden voor de wachtlijsten en het onderwijs. Er zijn nieuwe grote uitdagingen. We kunnen het erover oneens zijn dat de prioriteiten goed zijn, maar er moet nieuw beleid gecreëerd worden.

We moeten ons dan de vraag stellen hoe we dat zullen doen. Een verdere aangroei begroting waarbij steeds meer mensen in dienst worden genomen, zorgt ervoor dat het overheidsbeslag nog groter wordt. Internationaal zitten we momenteel al bij de top. Bezuinigen op het eigen apparaat is volgens mij het eerste waarnaar gekeken moet worden. Er zijn de voorbije jaren al inspanningen gebeurd, maar we zijn ervan overtuigd dat er nog mogelijkheden zijn op het gebied van het verder lean and mean maken van onze organisatie, zonder de dienstverlening in

gevaar te brengen. Het voorzitterscollege, de leidend ambtenaren, hebben gevraagd om, als er besparingen zijn, ze niet lineair te doen. Dat is een verstandige vraag. Dus geen kaasschaafmethode, maar een meer gebalanceerde manier.

We gebruiken eigenlijk een opportuniteit. De volgende jaren gaan maar liefst 4525 personeelsleden met pensioen. We zullen niemand moeten ontslaan. We zullen proberen om een op de drie mensen die met pensioen gaan, niet te vervangen.

Dan rijst de vraag hoe dit verdeeld zal worden. We hebben een bepaalde methodologie gehanteerd, die ik zo goed mogelijk zal proberen uit te leggen. Ik hoop dat u kunt volgen. We starten dus bij een niet-vervanging van een op de drie. Dat is de 33 procentregel. Er zijn echter bepaalde zaken die daarbuiten vallen. Men kan punten winnen, maar dat is niet goed want dan moet men meer besparen. Men kan ook punten verliezen, wat beter is, want dan moet men minder besparen.

Eerst en vooral hebben we gekeken hoeveel koppen er op een administratie werken nadat ze zijn toegekomen na de staatshervorming. Als dat meer dan 5 procent is, krijgt men 1 punt toegewezen. Waarom? Omdat de mensen die gekomen zijn na de vorige staatshervorming buiten schot zijn gebleven tijdens de vorige bezuinigingsronde. Ondertussen hebben ze de tijd gekregen om zich te integreren en zijn de diensten op elkaar afgestemd geraakt. We denken dat daar extra besparingsmogelijkheden zijn. Als meer dan 20 procent van het personeel afkomstig is van de overkant en als gevolg van de staatshervorming naar hier is verhuisd, dan krijg je 2 punten.

Het tweede waarnaar we gaan kijken zijn, is het aantal managementondersteunende functies. Vaak, in een organisatie, als men nog ergens kan bezuinigen, is het daar. De efficiëntiewinsten zijn daar het makkelijkst te grijpen. Dat is laaghangend fruit. Ik zeg dat niet oneerbiedig, want elke ambtenaar is natuurlijk iemand die hard werkt en in een bepaalde procesflux zit. Het is door de aanpassing van de fluxen en de digitalisering dat men dat mogelijk maakt. Ik kom daar nog op terug. De ambtenaren zijn, ik heb dat geleerd doorheen de jaren, allemaal hardwerkende mensen die voor het overgrote deel zeer geëngageerd met hun job bezig zijn.

Voor de managementondersteunende functies geldt: meer dan 5 procent 1 punt, meer dan 10 procent 2 punten. Vervolgens is er een derde categorie, dat zijn degenen die de vorige keer – in 2014-2019 – vrijgesteld zijn van een besparingsronde en dat is ook 1 punt.

Dan een negatief punt, dat kunt u aftrekken. Dat is als de instelling maar 25 procent mensen heeft ouder dan 55 jaar. Daar gaan we ervan uit dat er een bovenmatig aantal mensen met pensioen gaat, en natuurlijker is het dan moeilijker om te vervangen. Die punten telt men op, in het beste geval trekt men af. Geen punten, ook goed. Als men -1 of nul heeft, moet men maar 25 procent besparen of maar 1 mensen op de 4 niet vervangen. Als men 1 punt heeft, is het 40 procent. Als men 2 punten heeft of meer, is het 42 procent. De scope ligt tussen 25 en 42 procent.

Maar er zijn ook een aantal diensten die buiten de besparingen blijven. Dat zijn de continudiensten zoals de regioverpleegkundigen bij Kind en Gezin, de opvoeders bij Jongerenwelzijn, de loodsen bij Loodswezen, personeel tewerkgesteld in de justitiehuizen en gedetacheerden vanuit de Vlaamse overheid. Die komen niet in het gedrang en werden uitgesloten van de besparing. Ook personeelscategorieën zoals de topsporters bij Sport Vlaanderen en buitenlandpersoneel worden buiten de scope van de besparingen geplaatst.

De nieuw overgekomen diensten gaan we bekijken, maar daar hebben we geen specifieke regel voor opgesteld.

Het gaat om 25 tot 42 procent, behalve degenen die uitgesteld zijn, die buiten de scope blijven, waar we afgebleven zijn. Daar willen we niet op besparen, zoals die continudiensten, dat is het meest logische.

Dat was onze methode. We hebben dat doorgepraat met de administratie, we hebben dat grondig bekeken. Het lijkt mij een rationele en doordachte oefening. Dit heeft niets te maken met een kaasschaafoperatie. Evident moet men criteria hanteren, men kan dat moeilijk te geïndividualiseerd zien. Zo hebben we een ratio-neel onderbouwde aanpak.

Wat betreft uw vraag naar het overleg met de representatieve vakbonden: we moeten dit eerst nog verder bespreken binnen de Vlaamse Regering en het Voorzitterscollege. Dan worden de volgende stappen gezet.

Inzake uw bekommernis over de garantie op een performante dienstverlening: deze zal verzekerd blijven, alleen zijn we ervan overtuigd dat we ook volop gaan inzetten op digitalisering. De minister-president gaat de leiding daarvan op zich nemen, hij gaat the captain zijn. Hij zal de processen stroomlijnen en gestandaardiseerde processen standaardiseren.

Verdere efficiëntiewinsten kunnen worden gerealiseerd door het afschaffen van administratieve lasten. Denk aan rapporteringsverplichtingen, overbodige subsidies zoals de kachelvervangpremies; het optimaal gebruiken van data en het openstellen ervan; de uitbreiding van het MAGDA-platform (MAXimale GegevensDeling tussen Administraties) dat ervoor zorgt dat gegevens uit authentieke bronnen op een veilige manier opgehaald kunnen worden. Nog voorbeelden: het schrappen van achterhaalbare taksen, de focus op kerntaken, fusies van entiteiten. Dat staat ook in ons regeerakkoord, u weet dat, u hebt dat grondig bestudeert. U weet dat Werk en Economie worden gefusioneerd. Kanselarij en Internationaal Vlaanderen komen samen. Er komen minder agentschappen bij Welzijn.

Dan is er een uitbreiding van de gemeenschappelijke dienstverlening. We kiezen voor het holdingmodel, u weet dat, waarbij we gespecialiseerde ondersteunende taken gaan samenbrengen in een gespecialiseerde dienst en waar we een onderscheid maken tussen standaardtaken, die we centraal organiseren met aandacht voor klantensturing, en maatwerk, dat decentraal blijft. Op die manier denken we dat we, met al die operaties, op een goede manier die afbouw in 5 jaar tijd kunnen realiseren. Dat is iets meer dan 5 procent van onze ambtenaren, met 1440 koppen. Zo kunnen we dat op een goede manier opvangen.

Dat is een ernstige, serieuze inspanning. Andere beleidsniveaus kunnen daarvan leren. Het is een inspanning die we wel moeten doen.

Waarom? Nu is ook het beste moment om dat te doen. Als je er een statische kijk op de arbeidsmarkt op nahoudt, zou je kunnen zeggen dat 1440 banen schrappen bij de overheid ertoe zou leiden dat er 1440 minder mensen kunnen instromen, wat spijtig is. Vandaag is het echter zo dat de arbeidsmarkt zit te roepen om extra volk. Er zijn vacatures genoeg, dus als je zo'n oefening doet, is dit het moment.

De voorzitter: Mijnheer Vaneeckhout, voldoet het antwoord van de minister?

Jeremie Vaneeckhout (Groen): Het is een zeer ruim antwoord op een zeer ruime vraag, dus in die zin had ik het verwacht.

Ik dank u, minister, voor uw transparantie en de technische uitleg. Die uitleg is heel belangrijk. Onze fractie is er geen voorstander van om een lineaire besparing door te voeren. Ik denk dat iedereen dan slachtoffer is en het maakt het ook veel moeilijker om een degelijk politiek debat te hebben over de gemaakte keuzes,

omdat er dan geen keuzes worden gemaakt en iedereen zich maar moet zien te beredderen.

Ik ben het er uiteraard mee eens dat het overheidsbeslag in dit land bovenmatig hoog is. We moeten gezamenlijk zoeken naar een antwoord daarop. Tegelijkertijd mag de burger ook een goede dienstverlening en een goede return verwachten.

Ik wil toch nog een aanvullende vraag stellen. We hebben de voorbije vijf jaar een inspanning gedaan van een iets andere grootteorde dan wat er vandaag op tafel ligt. In welke mate wordt gemonitord of dit ook werkbaar blijft voor de medewerkers zelf. Ik denk dat burn-outs en werkbaar werk een uitdaging zijn voor de hele economie, maar dat we daar als werkgever toch bedachtzaam voor moeten zijn. De druk wordt elke dag groter. Hoe wordt daarmee omgegaan en in welke mate wordt dit gelinkt aan wat hier voorligt.

De voorzitter: De heer Vandeput heeft het woord.

Steven Vandeput (N-VA): Minister, ik heb aandachtig geluisterd en ik denk dat er goed gezocht is naar een objectieve manier om met dit puntensysteem rekening te houden. Het blijft natuurlijk een beetje een cijferoefening en in dat kader denk ik dat uw voorgangster al geweldige stappen vooruit heeft gezet op het vlak van evaluatie en dergelijke. Het feit dat het gaat om gevolgen van natuurlijke herpositioneringen, of natuurlijke afvloei, is op zich een goede zaak, maar als we op een betere dienstverlening willen blijven inzetten en mensen naar een andere plaats zullen moeten gaan voor bepaalde functies omdat er centralisering heeft plaatsgevonden, moeten we de aanzet die gegeven is met betrekking tot de evaluatie van de medewerkers, volledig uitrollen. Dat zal een belangrijke stap zijn.

Tot slot vind ik het een geweldig goede keuze dat men het Voorzitterscollege hieraan een actieve bijdrage heeft laten leveren, want uiteindelijk zijn het de voorzitters en directeurs die hun organisatie in principe het best kennen. Als zij ook de maturiteit hebben om voorbij te gaan aan het eenvoudig tellen van een aantal koppen, maar ook kijken naar de taken, dan zitten we op de goede weg.

De voorzitter: Mevrouw Vandecasteele heeft het woord.

Lise Vandecasteele (PVDA): Ik wil mij volledig aansluiten bij de bezorgdheid van collega Vaneeckhout over de afvloeiingen bij de overheid. Dienstverlening is een zeer belangrijke taak en functie van de overheid. We dreigen problemen te krijgen, zowel op het vlak van dienstverlening als werkdruk bij en werkomstandigheden van het overheidspersoneel. Er is hier gezegd dat de overheid naar zichzelf moet kijken, maar dan hadden wij liever gezien dat er ook gekeken wordt naar de wedden en de ontslagpremies van de ministers en de parlementsleden. Blijkbaar ging het alleen over het overheidspersoneel, de mensen die dag in dag uit de dienstverlening organiseren voor de bevolking.

Er zijn de laatste jaren al heel wat afvloeiingen geweest bij de overheid: tijdens de laatste twee legislaturen waren dat vierduizend ambtenaren. En we zien op het werkveld dat er zich al heel wat problemen voordoen op het vlak van dienstverlening, naast de toenemende burn-outs en werkdruk bij het personeel.

Ik wil twee kleine voorbeeldjes geven. Wij hebben in Gentbrugge een brokkelbrug die, zoals de naam al laat vermoeden, afbrokkelt, en die langer dan voorzien op een inspectieploeg heeft moeten wachten, omdat er een personeelstekort was bij het Agentschap Wegen en Verkeer (AWV).

Een tweede klein voorbeeld is dat gevangenen langer dan voorzien moeten wachten op een aanpassing van hun enkelband, die het mogelijk maakt hen in het arbeidscircuit in te schakelen. Ook dit is een gevolg van een gebrek aan personeel.

Mijnheer Vaneeckhout, ik wil me bij uw vraag om uitleg aansluiten. We moeten de werkdruk monitoren. We zien een toenemend aantal burn-outs bij het personeel. We moeten ook monitoren wat de problemen met de dienstverlening zijn. We moeten weten waar er personeelstekorten zijn en waar we veeleer moeten aanvullen in plaats van afbouwen. Voorzien in een goede dienstverlening met personeel dat goede werkomstandigheden heeft, is een belangrijke taak van de overheid, maar dat dreigt nu fel op de schop te belanden.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mijnheer Vaneeckhout, als ik u goed heb begrepen, schakelt u zich mee in voor een bepaalde filosofie. Dit betekent niet dat u die filosofie volledig onderschrijft, maar u vraagt me naar het welbevinden van onze ambtenaren.

In een veranderende werkomgeving is dit evident. Misschien wordt de werklust niet noodzakelijk zwaarder, maar kan de adaptatie aan het nieuwe werken een belangrijke stressfactor zijn. De Vlaamse overheid hecht dan ook veel belang aan een goed humanresourcebeleid. We rapporteren periodiek over het welbevinden van onze ambtenaren in sectorcomité 18. Er is een permanente monitoring van het welbevinden van onze ambtenaren. Dit is een van de graadmeters.

Mijnheer Vandeput, als de overheid werkt met mensen die op burn-outs botsen, die slecht in hun vel zitten en die zich niet gewaardeerd voelen, leidt de organisatie daaronder. Dat is mijn ervaring. U hebt lokaal ook een grotere organisatie. Het is belangrijk daar een klimaat van welbevinden en positieve attitude te creëren. Het lijkt me evident dat dit moet worden gemonitord en, waar nodig, worden bijgestuurd.

Ik ga ermee akkoord dat het altijd een oefening op het macroniveau blijft. Er is misschien een zekere impact op microschaal, maar die kunnen we niet altijd voorzien. Ik denk dan ook dat er een zekere flexibiliteit moet blijven. Ik blijf daarvan overtuigd en dat geldt even goed voor de andere leden van de Vlaamse Regering. Wanneer we op concrete problemen botsen of wanneer concrete problemen worden gesignaleerd, moeten we flexibel zijn om daar oplossingen voor te vinden.

De voorbije weken moesten we heel snel aan de begroting werken. Ik heb vastgesteld dat op microschaal hier en daar wordt gezegd dat bepaalde zaken niet worden gedaan en dat op bepaalde plaatsen iets wordt gedaan, maar dat de globale evenwichten altijd moeten behouden blijven. Als we die onderuithalen, moeten we de oefening immers opnieuw beginnen. Dat moet ik niet uitleggen.

Mevrouw Vandecasteele, ik heet u welkom in onze commissie. Ik voel, met veel respect, wel een zekere ideologische vooringenomenheid ten aanzien van de vraag hoeveel ambtenaren er moeten zijn. Ik ben zeer geïnteresseerd in de publicaties van uw partij. Ik volg ze aandachtig op, maar ik heb nog nooit een publicatie gezien waarin niet om meer ambtenaren op zowat alle niveaus wordt gevraagd. Het lijkt bijna een doel op zich te worden. Op die basis is het heel moeilijk een beleid te voeren en dat zullen we in Vlaanderen ook niet doen.

Ik vind dat u een heel mooi voorbeeld hebt aangehaald van de keuze waarvoor we staan. We moeten er tegelijkertijd voor zorgen dat we de organisatie voldoende mensen geven en dat de organisatie mean and lean kan blijven. Als we niet over de uitgaven, de werkingsmiddelen en het personeel waken, krijgen we brokkelbruggen omdat er geen investeringsmiddelen meer zijn.

Wat we nodig hebben, is een Vlaamse overheid die kan investeren. Het investeringsniveau van onze overheid moet omhoog. We doen dat ook. We zullen de komende jaren 75 miljoen euro besparen op het ambtelijk apparaat, maar we zullen

wel, boven op het bestaande groeipad, 1,650 miljard euro meer investeren. Er gaat onder meer 653 miljoen euro naar het Departement Mobiliteit en Openbare Werken om de brokkelbruggen aan te pakken en om ervoor te zorgen dat die gevaarlijke situaties niet meer voorkomen.

Soms staat men als overheid voor een keuze, tenzij die overheid natuurlijk naar een extreem hoog overheidsbeslag gaat. Dan komen we in een ander soort samenleving terecht, maar zo lang wordt gekozen voor een democratische samenleving die nog vrijheid laat, is het belangrijk de juiste keuzes te maken. We moeten een goed en performant ambtenarenapparaat hebben dat goed functioneert en we moeten de capaciteit hebben om goed te investeren. Dat evenwicht heeft de Vlaamse Regering gezocht door een beetje te besparen op het apparaat, maar tegelijkertijd te investeren in modernisering. We moeten investeringsruimte vrijmaken, want publieke investeringen zijn volgens mij zeer belangrijk.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Het is charmant dat u ons een gedeelde strijd en ambitie probeert aan te praten. Dat klopt ten dele, maar we zullen toch andere klemtonen leggen.

Het is vooral belangrijk dat we de cijferdiscussie achter ons kunnen laten, en dat we -het gesprek durven voeren over hoe we ons als overheid organiseren – zonder taboes, en met het oog op de toekomst. Want het is duidelijk dat wij, ook als overheid, voor een grote uitdaging staan. We moeten een overheid van de 21e eeuw worden, en dat zal een andere overheid zijn dan die van de 19e of 20e eeuw. Maar sta mij toe om te nuanceren en een aantal voorbeelden te geven. Want tot drie maanden geleden was ik zelf schepen. En dan zag ik soms dat er wel investeringsgeld was, maar dat er geen enkele ambtenaar was om dat dossier voor te bereiden, of om te zorgen dat alles werd opgevolgd. Misschien komt dat omdat ik niet in een centrumstad woon, maar het gaat hier wel over investeringsdossiers die Vlaanderen moest uitvoeren. Die dossiers zaten geblokkeerd omdat bepaalde diensten onderbezet waren, bijvoorbeeld bij het Agentschap Wegen en Verkeer.

Ik ben het ermee eens dat we voorbij die cijferdiscussie moeten durven te kijken, zonder te zoeken naar een heilige graal. Want door alles te centraliseren, kom je in een log systeem terecht. Dat heeft de praktijk uitgewezen, ook op lokaal niveau. De ondersteunende diensten en het facility management lopen dan helemaal niet goed.

Hetzelfde geldt voor digitalisering: het kan een enorme vooruitgang betekenen in bepaalde domeinen, maar op andere plaatsen zal het niet de oplossing zijn. U kunt in elk geval op ons rekenen om die denkoefening te maken en een kritische blik te hebben. Wij houden de ogen open voor werkbaar werk, voor de kwaliteit van onze dienstverlening en voor de verdere monitoring daarvan. We moeten ons ook vragen stellen bij het toenemend aantal klachten op onze dienstverlening bij onze ombudsdiensten.

Ik roep op om zowel de deskundigen in het veld als het sociaal overleg om ondersteuning te vragen. En u hebt zich daar ook al toe geëngageerd. Als er iemand is die zich in de praktijk kan uitspreken over de kwaliteit van onze dienstverlening en werkbaar werk, dan zijn zij het wel. Wij willen hen daar dan ook ten volle in betrekken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.